216

VIENYBĖ

LXVIII M., 32 N., ● 412 BEDFORD AVE., BROOKLYN 11, N. Y. RUGPJŪČIO (AUGUST) 13 D., ● KAINA 10c.

DABAR

Susiartinimo diena
Literatūros Lankai
"Rizikingas dalykas"
Naujos informacijos

JUOZAS TYSLIAVA

Vasara — spaudos sunkmetis. Skaitytojai, bepavėsiaudami, pamiršta viską — net savo prenumeratą...

Nenuostabu, kad, pavyzdžiui, prancūzų laikraščiai kiekvieną vasarą rašo apie jūrų gyvatę...

Todėl Pranės Lapienės sumanymas, vieną savo vasarvietės dieną skirti Vienybei, yra sveikintinas sumanymas.

Tokią Vienybės su jos skaitytojais susiartinimo diena įvyksta šį šeštadienį, ir jūs turėtumėte gausiai dalyvauti.

Tai bus geradarė talka laikraščiui ir malonumas patiems dalyviams. Tuo labiau, kad Lapienės vasarvietė yra gintaro spindintis Palangos gabalėlis šioje Walt Withmano gimtinėje.

Taigi, šį šeštadienį — Stony Brook Lodge, Stony Brook, L. I.

***

Naujai pasirodžiuslame Literatūros Lankų (4) numeryje aiškinamasi apie patriotizmą ir poeziją. Girdi, —

"Esmine tautiškumo žyme lankininkai laiko kalbą, nes joje sukaupti beveik visi tautinės kultūros duomenys ir galimybės."

Tai tiesa. Lietuvių kalba, kaip ir kiekviena kalba, yra žmogaus kultūros padaras.

Bet kadangi (kalbant apie galimybes) kalba yra ir priemonė, todėl ja naudojosi ir tebesinaudoja mūsų tautos ir kultūros priešai.

Pavyzdžiui, vokiečiai, iki pat Hitlerio grįžimo į Klaipėdą, leido Lietuvišką Ceitungą, kuri tarnavo — kam?

Tik jau ne Lietuvos ir lietuvių kultūros reikalams.

***

Komunistai, kurie šiandien tarnauja Lietuvos okupantams, taip pat vartoja lietuvių kalbą.

Tarybinėje Lietuvoje leidžiami laikraščiai, spausdinamos knygos ir net literatūros kūriniai lietuvių kalba.

Lietuviai nuodijami jų pačių kalba.

Todėl lankininkų pasaka, kad "tik dezertyravimas iš savo kalbos" galima laikyti "neištikimybe savo tautai", deja, yra panaši pasakai apie karaliaus sūnų, kuris ėjo mokytis vogt...

Lankininkai neprivalo pamiršti, kad tauta yra ne tik tai, kas ji yra, bet ir tai, kuo ji buvo ir kuo bus.

Ir lietuvis rašytojas, pasmerktas iki gyvos galvos sunkiesiems kūrybos darbams, neatleidžiamas nuo bendrų žmogaus ir piliečio pareigų.

***

Aišku, kad Nemuno ar kitos kurios nors Lietuvos upės vardo paminėjimas dar nereiškia literatūros kūrinio lietuviškumo.

Ir Maironio "Ten kur Nemuńas banguoja" labai lengvai gali virsti bulgariška daina, ypač jeigu jos vertime Dunojus pakeičia Nemuną...

Labai gaila, kad lankininkai nedrįsta "siūlyti jokių receptų", teisindamiesi, kad tai "rizikingas dalykas."

Rizikinga tik tada, kai neturima ko siūlyti.

Lankininkai turėtų mokytis rizikuoti. Rizikuoti kurti.

Pakabinti aukeinius, bet tuščius, rėmus ir aiškinti, kad juose netūpo kūrėjo idėja — ne — nepateisina nei istorinės, nei likiminės lankininkų misijos šioje lietuviškoje ašarų pakalnėje.

***

Andai Vienybėje buvo iškelta abejonė, ar Amerikoje renkamos aukos Vasario 16 gimnazijos mokiniams išlaikyti pasiekia savo tikslą.

Nežiūrint tūlo Naujienų bendradarbio piktažodžiavimo, tą abejonę sustiprina, štai, naujos informacijos.

Pavyzdžiui, Vasario 16 gimnazijos direktorius S. Antanaitis, atsakydamas į Balfo vedėjo Petro Minkūno laišką, taip rašo:

"...Dėl savo laiku Vasario 16 Gimnazijos duotos iš sutaupų mokiniams išlaikyti 35,000 DM paskolos Vokietijos Krašto Valdybai Gimnazijos Rūmams pirkti, turiu paaiškinti, kad Gimnazijos buhalterija ir visa kita atskaitomybė dabar yra ne Gimnazijos Direktoriaus žinioj, o tvarkoma ir vedama pačioje Vokietijos Krašto Valdyboje, jos buhalterių, Weinheime. Dėl to aš negaliu tiksliai žinoti ir Jums paaiškinti, kiek dar tos negrąžintos Gimnazijai paskolos Krašto Valdyboje yra."

PASAULIS LAUKIA, KĄ PASAKYS PRANCŪZIJA

Europos Gynybos Bendruomenės planas prancūzus suskaldė į du blokus. – Mendes-France reikalauja parlamento pasisakyti už ar prieš.

(Vienybės bendradarbio Europoje)

●

Nors Prancūzijos vyriausybės pirmininkas Mendes-France dar galutinai nesutvarkė Š. Afrikos ir krašto ekonominių problemų, dėl kurių parlamente jau yra stipri opozicija, jis imasi naujo klausimo, kuris net dvejus metus buvo "marinuojamas" pirmykščių vyriausybių, nedrįstant jį iškelti parlamente, būtent Europos Gynybos Bendruomenės (CED) sutarties ratifikavimo. Tuo klausimu diskusijos parlamente prasidės šio mėnesio 24 dieną.

Europos Gynybos Bendruomenė, arba, kaip Prancūzijoje yra įprasta vadinti inicialais, "CED" yra suskaldžiusi prancūzų tautą į du blokus ir virtusi tikru košmaru, iš kurio nenumatoma kaip bus galima išsilaisvinti.

Jau dveji metai, kai joks prancūzų vyriausybės pirmininkas, net tarp pačių "europietiškiausių", nedrįso išstoti prieš parlamentą su šiuo planu, lygiai kaip ir šio plano priešininkai nedrįso reikalauti debatų, nes protingesnieji pripažino, kad atmetus šį projektą, Prancūzija atsidurs prieš sugriautą tarptautinę padėtį.

Bet Mendes-France, kurią dirba pagal savo užrašų knygutę, pasiryžo nebeatidėlioti šio klausimo ir kad parlamentas, dar prieš išsiskirstydamas atostogų, aiškiai pasisakytų, už ar prieš, tuo pačiu kartu atiduodamas savo vyriausybės likimą į parlamentarų rankas.

Amerikiečių — anglų komisija, kuri šią vasarą buvo susirinkusi apsvarstyti Vokietijos ginklavimo klausimą, nutarė palaukti iki šio mėnesio pabaigos, prieš skelbdama savo rezultatus.

Kaip žinoma, Washingtone senatoriai irgi vienbalsiai nutarė prezidentui Eisenhowerių suteikti teisę pripažinti Vakarų Vokietijai suverenumą tuo atveju, jei Prancūzija ir Italija neratifikuos Europos Gynybos Bendruomenės plano.

Pastebėtina, kad šį kartą balsavo kartu su kitais senatoriais net ir toks Vokietijos "priešas", kaip Lehman, buvęs Roosevelto ir Morgenthau bendradarbis. Prieš balsavimą jis su keliais kitais senatoriais atsilankė pas Dulles, kuris neslėpė savo skepticizmo dėl nuoširdaus bendradarbiavimo tarp Vokietijos ir Prancūzijos. Nežiūrint visų pastangų iš Amerikos pusės, tie santykiai blogėja.

"Paryžius", pareiškė Dulles, mus verčia daryti nemalonų žygį".

Lehmanui paklausius, ar nereikėtų pirma išstudijuoti Mendes-France pasiūlymų, kurie gal būt yra teisingi. Į tai Dulles, nežiūrint rimtos padėties, atsakęs anekdotu, kurį jam papasakojęs gen. Naguib, lankantis Kaire, būtent, kad geriau pavaizdavus nesantaiką tarp arabų ir žydų:

"Vieną dieną Jahve pašaukė savo tautos vadą jam pasakydamas: Prašyk manęs ko tik nori. Aš patenkinsiu tavo pračymą, nežiūrint kaip jis didelis bebūtų, bet žinok, kad tavo kaimynui arabui aš duosiu dvigubai. Po valandėlės žydų vadas atsakė: Viešpatie, išdurk man vieną akį."

Tas pat ir su prancūzais. Mendes-France pastatys tokias sąlygas, kurios Vokietijai reikš pražuvimą.

Kodėl prancūzai šiandien taip baidosi Europos Gynybos Bendruomenės, kuri faktinai buvo jų pačių idėja?

Pirmiausia, jie bijo prarasti savo istorinį individualumą, savo tautinį suverenumą (nors kiti irgi sutinka dalį tautinio suverenumo paaukoti bendram labui).

Bet svarbiausia, tai baimė, kad vokiečiai, būdami energingesni, sugebės naujai atkurtoje Europoje vyrauti, kad vokiečių karininkai įsigalės Europos štabe ir panašiai.

Aišku, šio plano priešininkai išsigalvojo įvairiausių istorijų, kuriomis gąsdina prancūzus. Jei šie ratifikuos planą, į Prancūzijos miestus būsią atsiųsti vokiečių garnizonai, prancūzai turėsią mokytis vokiškos komandos ir tt.

Kiti, kurie nori būti neutraliais, baiminasi, kad apginkluota Vokietija pradės karą su rusais, norėdama atsiimti Rytų Vokietiją ir tuo bus užkurtas naujas pasaulinis karas.

Bet kaip ten bebūtų, ratifikuos Europos Gynybos Bendruomenę ar ne, Vakarų Vokietija bus apginkluota ir turės 12 divizijų armiją.

Rusai tai žino ir įvairiais būdais stengiasi trukdyti Vokietijos ginklavimą, nes jiems yra maloniau savo pašonėje matyti silpną ir susiskaldžiusią Europą, negu stiprią ir vieningą. Štai kodėl Kremlius pasiskubino išlįsti su nauja nota, kad rugpjūčio ar rugsėjo mėnesį būtų sušaukta keturių didžiųjų užsienių reikalų ministerių konferencija Vokietijos ir Austrijos reikalais.

PARTIZANAI IŠ LIETUVOS ĮSIVERŽĘ Į KARALIAUČIŲ...:

Hamburge leidžiamas Die Welt rašo, kad iš Rytprūsių ir Pabaltijo kraštų repatrijuojamų vokiečių transportai į Rytinę Vokietijos zoną nukreipiami per Stetiną ir Kuestriną. Tačiau sovietai nepasako tikro skaičiaus vokiečių, kurie yra likę šiaurinėje Rytprūsių dalyje ir Pabaltijo kraštuose. Apie 10 repatrijuotųjų atvyko tiesiai į Vak. Vokietiją, nors apie jų atvykimą iš anksto nieko nebuvo painformuoti nei Vokiečių Raud. Kryžius, nei kitos įstaigos. Jiems buvo leista nusipirkti bilietus Rytinėje Vokietijos zonoje. Nemaža Klaipėdos krašto vokiečių, pabėgėlių žiniomis, norėtų išvykti į Vokietiją, kad ir Rytinę, tik klausimas ar bolševikai jiems tai leis. Išvykus dar dviem moterims, Karaliaučiuje beliko jau 21 vokietis.

Vokiečių spauda skelbia atvykusio į Vakarus Karaliaučiaus vokiečio K. Girniaus išgyvenimus. Ko verta bolševikų propaganda, jis nušviečia kad ir šiuo pavyzdžiu. Š. m. vasario mėn. maskvinė Pravda visam pasauliui paskelbė, kaip iškilmingai bolševikai mokslininkai iš visos Sov. Sąjungos pagerbė žymųjį filosofą Kantą Karaliaučiuje jo 150 m. mirimo sukakties proga. Buvo skelbiama, kiek ir kokių pasakyta kalbų, nurodyta, kad "tiek ir tiek tūkstančių darbo žmonių pagerbė velionio šviesų atminimą'. Tačiau iš tikro viskas yra melas, tvirtina Girnus. Apie tas nebuvėles iškilmes nieko nerašė nė Kaliningardi — Pravda, vienintelis Karaliaučiaus laikraštis. Gal kur nors ir buvo atvykęs koks nors sovietų mokslininkas, bet gyventojai jokių minių nematė ir skelbtų kalbų negirdėjo. Toliau Girnus papasakojo, kaip mieste siaučia rusų kariai dezertyrai, kurie pastaraisiais metais buvo užpuolę ir nuvilkę net apie 20 raud. armijos karininkų, iš kurių 4 mirtinai sumušę. Tačiau už tai bėda buvo suversta lietuviams partizanams, kurie, esą, įsiveržę į Karaliaučių: mat, partizanai Lietuvoje dar nėra išnykę, pastebi vokiečių pabėgėlių organas Das Ostpreussenblatt, kuriame dedami Girniaus pasakojimai.

Kitų spaudos organų žiniomis, per lenkų repatriacinę stovyklą Stetine gegužės mėn. buvo repatrijuoti į Vokietijos Rytinę zoną 630 nedarbingų vokiečių. Visi jie pervežti iš lenkų valdomų Rytprūsių pietinės dalies. Iš viso ligi šiol iš lenkų administruojamų sričių perkeltų vokiečių skaičius siekia 4,800. Lenkai, nenorėdami, kad laisvasis pasaulis sužinotų ką nors daugiau apie padėtį jų valdomose teritorijose, uždraudė siųsti į užsienį lenkiškus laikraščius iš tų vokiečių sričių, kurias jie yra užėmę. Frankfurter Allgemeine žiniomis, lenku įstaigos veda su Vokietijos Rytinės dalies įstaigomis pasitarimus repatrijuoti vokiečiams, pasilikusiems centrinėje Lenkijoje.

Vokiečių pabėgėlių spauda, rašydama apie likusių Klaipėdos krašte vokiečių likimą, pažymi, kad — tai matyti iš gaunamų laiškų — sovietinė Lietuva neturi net savo pašto ženklų, o visur vartojami rusiški. Tiktai 1950 m. — ryšium su "pabaltiečių tautų išlaisvinimu nuo kapitalizmo" — 10 metų sukakčiai atžymėti buvo išleisti "jubiliejiniai pašto ženklai". Padėti krašte rodo taip pat laiškų popierius ir dažniausiai vartojamas mėlynas "atramentas". Kai kada laiškai parašomi paprasčiausiai pieštuku. Nors žmonės koup. krašte ir žino, kad daug jų laiškų ir atviručių nepasiekia adresatų, nes juos sulaiko cenzūra, tačiau bent tomis grynai privatiškiausio pobūdžio žinutėmis mėgina prasiskverbti pro geležinę uždangą, jiems jau vien dėl tokio rašymo sudarančią dar didesnį pavojų. Iš gaunamų laiškų vokiečių įstaigos yra pasidariusios išvadas, kad pvz. Klaipėdos krašte "viskas yra lietuviška", vaikai mokomi tik lietuviškai ir rusiškai.

AP žiniomis, bolševikai į pietus nuo Karaliaučiaus esantį prūsų Yluvos miestą (suvok. — Eylau), pagerbdami rusų gen. Bagrationą, 1807 m. vasario 7 ir 8 dd. dalyvavusį kautynėse prie Yluvos prieš Napoleoną, pavadino Bagrationovsku. Volsbote žiniomis, iš Kalmukų stepių, esančių į pietus nuo Stalingrado, buvo 20,000 kalmukų perkelti į Karaliaučiaus sritį.

Pažaislio bažnyčia, kurią komunistai pa vertė muziejum.

SIŪLO NUTRAUKTI RYŠIUS SU KOMUNISTINĖMIS VALSTYBĖMIS

Bet Valstybės Departamento sluogsniuose manoma, kad tai būtų panašu "galvos kišimui į smėlį". – Sakoma, kad net prekybos santykių nutraukimas – neišmintingas žygis. – Šis klausimas dar galįs kilti Kongrese.

(Vienybės korespondento Washingtone)

●

Tik šiomis dienomis Washingtone, Valstybės Departamento sluogsniuose, patirta, kad komunistinei agresijai tyrinėti Kongreso komisija iš Europos parsivežusi naują projektą.

Charles J. Kersteno vadovaujama Kongreso komisija siūlo dar šį rudenį sušaukti tarptautinę konferenciją, kurioje Jungtinės Valstybės turėtų imtis iniciatyvos diplomatiniams santykiams su komunistinėmis valstybėmis nutraukti.

Valstybės Departamento sluogsniuose, betgi, į šį sumanymą žiūrima gana skeptiškai. Paaiškėjo, kad ir Valstybės Departamentas praeitų yra svarstęs diplomatinių santykių su komunistinėmis valstybėmis nutraukimo klausimą. Bet ir tada buvo prieita išvados, kad komunistų kontroliuojamas pasaulis nenukentėtų, jeigu Jungtinės Valstybės nutartų jį ignoruoti.

Atsakomingi Valstybės Departamento pareigūnai mano, kad toks diplomatinių saitų nutraukimas būtų panašu "galvos kišimui į smėlį". Jų manymu, iš to Amerikai būtų daugiau blėdies, negu naudos.

Jungtinių Valstybių nusigrįžimas nuo komunistų pavergto pasaulio būtų smūgis toms tautoms, kurios tebegyvena viltimi kada nors išsilaisvinti, — sako atsakomingi politikai Washingtone.

Kiek tai liečia prekybos santykius tarp Vakarų ir Rytų, Jungtinės Valstybės jau seniai yra apsisprendusios juos siaurinti. Ypač žiūrima, kad komunistinės valstybės negautų karinių reikmenų. Bet ir šiuo atveju Valstybės Departamentas nėra linkęs užtrenkti durų. Prekyba karo reikmenimis ir prekyba apskritai yra du skirtingi dalykai. Žodžiu, nei vienų, nei kitų santykių nutraukimui Valstybės Departamente nepritariama.

Tuo tarpu Washingtone kalbama, kad šis klausimas dar gali iškilti Kongrese.

● **Praeitą pirmadienį palaidota viena Kanados penketukių, Emilie, mirusi nuo širdies priepuolio.**

APLINK Pasaulį

● **Guatemalos vyriausybė kaltina buvusį prezidentą Arbenz, kuris, sakoma, būdamas Meksikos ambasadoje, sukėlęs praeitos savaitės armijos pučą.**

● **Pierre Mendes-France vadovaujamą Prancūzijos vyriausybė gavo parlamento pasitikėjimą. Didele balsų dauguma premjerui suteiktos plačios ekonominės teisės.**

● **Jungtinių Tautų žiniomis, komunistai Šiaurinėje Korėjoje stiprina savo pozicijas.**

● **Indonezija oficialiai pareiškė, kad ji nedalyvaus pietryčių Azijos konferencijoje. Indija su Ceilonu taip pat atsisakė dalyvauti.**

● **Apie 30,000 korėjiečių susirinko Seole stadijone ir reikalavo pradėti žygį į šiaurę prieš komunistus. Panašios demonstracijos vyksta ir kituose Pietų Korėjos miestuose.**

● **Atvykęs į Honolulu, Pietų Korėjos prezidentas Rhee pareiškė, kad Amerika esanti pasiruošusi atšaukti savo kariuomenę iš Korėjos. Ta proga prezidentas pridūrė: "Mes norime, kad amerikiečiai vyktų namo. Mes, gavę pakankamai ginklų, galime patys kariauti.**

● **Formozos žinių agentūra skelbia, kad komunistinė Kinija ties Šanghajum paruošusi 45,000 kareivių jūrų puolimams.**

● **Neue Zeitung rašo, kad komunistų agitatoriai Rytų Vokietijoje pradėję aiškinti, kad prezidento Eizenhowerio pagalba nukentėjusiems Padunojo gyventojams esąs tiesioginis vandenilio bombų bandymų Pacifike padarinys. Girdi, šiuo būdu Amerika mėginanti prablaivinti tarptautinę padangę.**

● **Pekino radijas skelbia, kad Jungtinės Valstybės naudojančios Tailandą (Siamą) kaip bazę ekonominei kontrolei išplėsti Laos ir Cambodia valstybėse. Radijas taip pat skelbia, kad Tailandas "persekioja" kinų tautinę mažumą.**

● **Moroko nacionalistai beveik visuose miestuose pradėjo kelti riaušes, reikalaudami grąžinti į sostą prancūzų ištremtąjį sultoną Mohammed ben Youssef. Tik viename Port Lyautey 12 žmonių užmušta ir apie 50 sužeista.**

● **Čekoslovakijos kareivis buvo pašautas į koją, jam bėgant į amerikiečių zoną. Neue Zeitung praneša, kad rugpjūčio 1 d. aštuoni čekų politiniai kaliniai atbėgę į Rytinę Vokietiją, tikėdamiesi patekti į vakarus.**

● **Praeitą pirmadienį New Yorko gatvėje staiga nuo širdies priepuolio mirė buvęs kongresmanas Marcantonio. Būdamas Atstovų Bute, Marcantonio laikėsi komunistinės politikos. Jis ruošėsi vėl kandidatuoti.**

● **Turkija, Graikija ir Jugoslavija pasirašė "draugingumo ir bendradarbiavimo" sutartį, aiškiai nukreiptą prieš Sovietų Sąjungą. Šią sutartį dar turės ratifikuoti tų šalių parlamentai.**

● **Nagasaki miesto gyventojai minėjo antrosios atominės bombos sprogimo devynerių metų sukaktį. Minėjime buvo pagerbti 75,000 žuvusiųjų tame sprogime.**

● **Vakarų Vokietijoje, ypač Reino krašte, šimtai tūkstančių plieno pramonės darbininkų žada išeiti į streiką, jeigu iki rugsėjo 1 dienos jiems nebus pakeltos algos.**

KALBOS DARKYMO DIENA MARIANOPOLYJE

Kiekvienais metais liepos 14 d. čia marijonai rengia pikniką. Šiemet tą pikniką jie pavadino Lietuvių Diena. Oras pasitaikė puikus ir keli tūkstančiai žmonių susivažiavo. Pasižiūrėjus į veidus, didesnę pusę sudarė naujieji amerikonai. Ypač ryškus buvo žvalus jaunimas. Pats parkas švarus, didelis. Man jis priminė Rietavo kunigaikščio Oginskio parką. Tikrai puiki gamtos vietovė ir turi panašumo su Lietuvos vietovėmis.

Darbininkas 49 nr., aprašinėdamas pikniką, nusako, kad "žmonės susivažiavo norėdami padėti tėvam marijonam jų kolegijai.

Po pamaldų prasidėjo įvairūs pranešinėjimai per garsiakalbį. Tie pranešinėjimai — pasityčiojimas iš mūsų kalbos. Drąsiai man kiekvienas paliudys, kad vargiai buvo nors vienas sakinys pasakytas taisyklinga lietuvių kalba. Stoviu ir klausau to žargono, o šalia manęs jauna pora kalbasi ir vyras moteriai angliškai sako, kad jis girdi lietuvio pranešėjo žodžius, kurie turi panašumo į angliškus. Moteris vyrui atsako, kad jei jis mokėtų lietuviškai, čia galėtų susilaužyti ausis, nes kalbama netaisyklingai. Iš daugelio pasakytų "lietuviškų" žodžių, štai duosiu kelis: patvelino, padramins, aranžiruos ir t.t. Vargiai, kur nors inteligentai žmonės Amerikoje yra taip darkę tą mūsų gražią kalbą, kaip šį kartą padarė tėvai marijonai.

Rusai Lietuvoje jau bruka savo kalbą, bet lietuvių kalbos nedarko, priešingai, žiūri, kad kalba būtų gryninama, bet jie iš vienos pusės vykdydami savo apgaulę, nori kad lietuvis visai netektų savo kalbos. Gi marijonus suprasti nelengva. Kokiam demonui jie tarnauja, darkydami mūsų kalbą, įvesdami labai nevykusius pakaitalus, tarsi mes savo kalboje neturėtumėm žodžių. Tas pats Darbininkas 49 nr. be komentarų atžymi, kad "pranešėjo lietuvių kalba buvo perdaug bloga".

Jau daug laiko praėjo, bet apie esamą įvykį nieks į kitus laikraščius nieko neparašė. Aš mačiau tame piknike pranašus, mokytojus, žurnalistus, rašytojus, Kunigų Vienybės karinguosius riterius, bet iki šiol iš jų nesusilaukta protesto dėl mūsų gyvybingiausio reikalo — viešo kalbos darkymo. Kodėl?

Tame piknike lietuviškumo buvo tik tiek, kad Įvaškienės tautinių šokių grupė pašoko kelis šokius, o Worcesterio būgnų orkestro nariai buvo apsirengę tautinės vėliavos spalvų deriniu. Jokių viešų kalbų dėl lietuvybės išlaikymo nebuvo. Lietuvių Diena buvo pavadinta, kad būtų sėkmingesnis "meškeriojimas".

Nė vienas rengėjų neturėtų pykti, jei lankytojai reikalautų, kad iš mūsų kalbos nebūtų viešai tyčiojamasi, nes akivaizdoje lietuvių tautos pavergimo, žudymo, niekinimo mums yra išlikęs tik vienas dvasinis ginklas — kalba.

Esame daugumoje katalikai ir turime pakankamai bažnyčių. Veik visos mūsų čia bažnyčios aptarnaujamos katalikų lietuvių kunigų ir seselių. Tikybiniu reikalu atrodo tvarkoj. Parapijos visur oficialiai vadinamos lietuvių.

Daugel lankiau lietuviškų parapijų bažnyčių, skaičiau jų leidžiamus biuletenius. Daugumoje bažnyčių dekoravime bei užrašuose nerandama vietos lietuviškam žodžiui. Salėse prie bažnyčių, kur renkasi lietuviai ir jų vaikai, taip pat nė žodelyčio lietuviškai. Biuletenyje, kad ir būva lietuviškai, tai pažiūrėkite kokia kalba ir kiek ten daroma klaidų! Pavasariais vaikai rengiami prie pirmosios komunijos. Juos rengia lietuvės seserys, bet rengia jau ne lietuvių kalba. Štai vienoje parapijoje iš mūsų ateivių vaikų seselė paėmė kun. Ylos parašytas maldaknyges, o jų vietoje buvo įduotos jau nelietuvių kalboje.

Mes kasdien matome šiuos neigiamus reiškinius, mes apkiautę, be lietuviškos ambicijos tylime ir dargi duodame sunkiai uždirbtus pinigus, kad mus nulietuvintų. Juk Darbininkas aiškiai parašė, kad į pikniką žmonės susivažiavo marijonams padėti. Vadinasi, mes patys atvažiavome, atvežėme vaikus, kad jie išgirstų, jog lietuvių kalbą kiekvienas darkytų, kaip jam tik galvelė neša, o mes dar už tai užmokame.

Ir visi "rūpinamės" lietuvybės išlaikymu. Anksčiau minėti reiškiniai ne nauji, bet ar mes juos turime remti? Pavienių žmonių balsas bus per silpnas.

Kadangi lietuvybės naikinimo pradas įsimetęs į bažnyčių pastoges, tai, mano supratimu, šiom negerovėm pašalinti turime organizaciją Kunigų Vienybę. Kunigų Vienybė neperseniai buvo paskelbusi savo laišką į katalikus, kad šie neskaitytų Vienybės, kam ši įdėjo Rannit straipsnį, kad Kristus nemirė ant kryžiaus. Rannit rėmėsi mokslo veikalais, o šelmis Tysliava už įdėtą jo redaguojamame ir leidžiamame laikraštyje straipsnį, iš Kunigų Vienybės susilaukė arogantiškiausio pasmerkimo ir arogantiškiausių laikraščiui daromų sankcijų.

Kunigų Vienybė, ypač šių Spaudos laisvės atgavimo minėjimo metais, galėtų efektyviai pasitarnauti lietuvybės išlaikymui.

Man prisimena pavienio kunigo ir čia gimusios lietuvaitės žodžiai, kurie vienodai besisielodami dėl nykimo parapijose lietuviškumo suvedė, jog klebonai nesirūpino pakankamai išlaikyti lietuviškumo dvasią, o čia gimę vikarai, nekalbėdami lietuviškai su parapijomis, nenori ir nebuvo klebonais. Jų mintys gilios ir tikros.

Tik dėl vieno straipsnio ir tai ne originalaus, o iš pasirodysiančios knygos, Kunigų Vienybė padarė per žiaurų ir neleistiną nutarimą, o dėl naikinimo lietuvybės, tuo pačiu ir lietuviškų parapijų, Kunigų Vienybė niekur neskelbia jokių nutarimų. Tegu rašo, kiek kas nori, straipsnių, kad Kristus nemirė ant tokio kryžiaus, koks šiandien vaizduojamas, esmė ne formoje, bet turinyje — visiems svarbūs tie idealai, už kuriuos Kristus mirė.

Kunigų Vienybė dėl to vieno straipsnio sukėlė baisų triukšmą, o dėl jų akivaizdoje esančių bažnytinių salių be lietuviškų užrašų, nesilaikymo taisyklingos lietuvių kalbos, dargi viešo kalbos darkymo tyli. Ar nebūtų gražu, kad taip Kunigų Vienybė paskelbtų į tikinčiuosius lietuvius:

1. Skaitome visus lietuviškus laikraščius, kurie laikosi krikščioniškos doros dėsnių ir leidžiami gryna lietuvių kalba.

2. Visose viešose vietose kunigai ir seserys vartoja taisyklingą lietuvių kalbą.

3. Esančios lietuviškų parapijų svetainės vartoja savo užrašuose ir lietuvių kalbą.

Jei Kunigų Vienybė įvykdytų šiuos pageidavimus, tikrai būtų pasitarnauta bažnyčiai ir lietuvybei.

A. Kadagys

Jieva Rockefellerienė, gavusi divorsą ir pusšešto milijono dolerių, pasirodo, apsisprendė ir toliau likti gera drauge su savo sūnaus tėvu, Winthropu Rockefelleriu. Sutvarkiusi savo asmeniškus reikalus Reno, Nevada, Jieva išvyko dviem savaitėm atostogų į savo buvusio vyro rančą Kansas valstybėje.

LIETUVOS VADAVIMUI NĖ CENTO...

MIAMI, Florida. — Kalbama, kad vietos klubas Lietuvos vadavimo reikalams yra paaukojęs 30 dolerių. Argi? Tai senas ginčas, kurį, man rodos, pagaliau reikėtų baigti.

Faktinai, klubas Lietuvos vadavimo reikalams niekados nėra paaukojęs nė vieno cento. Bet to dar negana. Klubas yra net draudęs rinkliavas daryti, o kitu atveju yra įžūliai reikalavęs vasario 16-tosios minėjimo pelno, kaip satisfakcijos, kad tuo pačiu laiku nerengtų savo šokių vakaro.

Kai kartą minėjimo rengėjai konkrečiai pasiūlė, kad klubas prisidėtų nors kuklia $10 auka, tai klubo susirinkimas pasiūlymą labai triukšmingai atmetė, nes bimbininkai susiriesdami rėkė ir užrėkė, kad "Lietuva dabar laisva ir jos laisvinti nereikia..."

Tie ir kiti klubo "darbeliai", kurių čia suminėti būtų galima visą litaniją, davė žmonėms pagrindo klubą vadinti "raudonu" ir daugiau nieko geresnio iš jo nesitikėti.

Bet štai šiemet garsiai buvo girtasi žodžiais, o vėliau ir spaudoje (Naujienos 77 nr.) parašyta, kad klubas Lietuvos laisvinimui paaukojo $30.

Deja, šita "auka" klubui garbės nesuteikia, nes jis "paaukojo" ne savo pinigus.

Trumpa "aukos" istorija štai tokia. Kai klubas sukombinavo pats vienas ir savo svetainėj pasipelnymo tikslu rengti Vasario 16-tosios minėjimą, tai žinoma, susivokė, kad čia be aukos bus tiesiog nepatogu apsieiti, bet pagal savo nusistatymą ir dabar padidėjusį gobšumą jis jokiu būdu nedaleido, kad pinigus būtų galima paaukoti iš klubo kasos. Tačiau greitai buvo surasta išganinga išeitis.

Klubas nutarė savo svetainę minėjimui nemokamai duoti kaip tai daugelis buvo patarę, "išsinuomoti". Paprastai bet kam nuoma už svetainę yra nustatyta: šiokiadieniais $20, šeštadieniais $30 ir sekmadieniais $40, bet minėjimui, kuris įvyko vasario 16 d., antradienį, atseit, šiokiadienį, klubas nutarė "išnuomoti" už $75.

Ir va, iš tų $75 klubas $30 "paaukojo", o kiti pinigai, žinoma, nuėjo į kiaurą "morgičių" maišą...

Dėl tokio klubo begėdiškumo lietuviai labai piktinosi. Nemažai žmonių, nepasitikėdami klubu, visai neaukojo, o kiti savo aukas betarpiai perdavė ALTui.

Vienas žymus lietuvis yra viešai pasižadėjęs iš savo kišenės išmokėti klubui $30, kurių jis (klubas) neteko "paaukodamas", jeigu klubas nurodys nors vieną tokį kitą klubą visoj Amerikoj, kuris rengdamas vasario 16-tosios minėjimą savo svetainėj, būtų paėmęs nuomą. Iki šiol klubas ta gundančia pasipinigiavimo proga dar nepasinaudojo ir tai jau leidžia manyti, kad toks jis yra visoje Amerikoje vienas vienintelis.

V. L.

K A R Y S, kuris prieš 35 metus buvo pradėtas leisti Kaune Lietuvos kariams, dabar vėl pasirodo Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Tai pasaulio lietuvių buv. karių patriotinis žurnalas. Metams 5 dol. Rašykite:

K A R Y S

680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

New Britaino Lietuvių žinios

NEW BRITAIN, CONN. — Vietos apylinkės bendruomenės valdyba šiemet dalyvavo šeštadieninės mokyklos mokslo metų užbaigtuvėse. Mokytoja Marijošienė buvo paruošusi vaizdžią išeitų mokslo metų apžvalgėlę, kurioje aiškiai atsispindėjo mokinių pažangumo rezultatai.

**

LB valdybos nariai, pasidžiaugę vaikučių pažanga, palinkėjo mokytojai ir vaikams su didesne energija grįžti po atostogų vėl į šeštadieninę mokyklą. Bendruomenės valdyba suprasdama, kad žodžius turi lydėti reali parama, todėl čia pat valdybos kasininkas E. Reikenis įteikė mokinei Zdancevičiūtei ir mokiniui Vilčinskui po 20 dol., kad jie galėtų dalyvauti mokinių stovyklose. Zdancevičiūtė stovyklavo Putnam mergaičių, o Vilčinskas Thompson berniukų stovyklose.

**

50 metų spaudos atgavimo paminėjimas ruošiamas spalio 10 d. Paminėjimas prasidės iškilmingomis pamaldomis Šv. Andriejaus bažnyčioje, o 4 val. bažnyčios svetainėje bus iškilmingas vietos lietuvių susirinkimas. Spaudos 50 m. atgavimo sukaktį rengia ALB apylinkės valdyba talkininkaujant visoms organizacijoms. Minėjime bus: kalbos, deklamacijos, dainos.

**

Spalio 16 d. Varpo svetainėje įvyks kultūrinis parengimas, gal vaidinimas, gal koncertas. Pirmoji diena (spalio 10 d.) įėjimas be mokesčio. Tos savaitės iškilmių parengimo garbės pirmininku išrinktas vietos parapijos klebonas kun. V. Karkauskas.

**

V. Jakubauskas ir V. Sciuka, apylinkės bendruomenės nariai šį pavasarį sunkiai susirgę. Abu gulėję ligoninėje, dabar jau grįžę namuose sveiksta. LB apylinkės valdyba aplankė V. Jakubauską namuose, o bendruomenės nariai per Grušauską, Vilčinską, po kelis dolerius suaukoję šiek tiek atjautė ligos ištiktuosius. Ligoniams įteikta virš po 40 dolerių.

Šiuo metu yra ligoninėje Juozas Dumbliauskas. Visi bendruomenės nariai linki kuo greičiau pasveikti.

A. B.

Dr. Vita Vileišienė savo namuose, 314 W. Main St., Waterbury, Conn., atidarė ligonių priėmimo ofisą. Dr. Vileišienė taip pat yra to miesto ligoninės gydytoja.

ERDMONAS SIMONAITIS DĖKOJA

Baigęs savo kelionę po Š. Amerikos kontinentą ir sugrįžęs į Europą, randu malonią pareigą išreikšti savo nuoširdžiausią padėką Amerikos ir Kanados lietuvių visuomenei už parodytą didelį susidomėjimą Maž. Lietuvos klausimais ir už nuoširdų mano priėmimą.

Prisibijodamas, galįs apleisti kai kuriuos Maž. Lietuvos bičiulius, dėkoju bendrai visoms lietuviškoms organizacijoms, jų pirmininkams bei valdybų nariams, ALTo vadovybei, mūsų Nepriklausomos Lietuvos įgaliotiems atstovams, lietuviškai spaudai, visoms lietuvių tremtinių gerbūviui ir Lietuvos išlaisvinimui dirbančioms institucijoms, pavieniams tautiečiams rėmusiems ir globojusiems mane kelionėje ir visiems aukotojams, aukojusiems Maž. Lietuvos lietuvybės išlaikymui ir jo vadavimo reikalui. Ypatinga padėka tenka Kanados M. L. B D-jos C. V-bai, kuri mane iškvietė ir sudarė sąlygas mano kelionei.

Grįžau iš kelionės įsitikinęs, kad didžiai lietuvių dauguma! Maž. Lietuvos klausimu galėjau duoti žymiai realesnį vaizdą bei pašalinti neaiškumus. O tai bendrame mūsų darbe juk labai svarbu.

Grįžau taip pat įsitikinęs, kad Maž. Lietuvos likimas rūpi kiekvienam susipratusiam lietuviui, kad jis jos klausimais domisį ir mažlietuvių kovas rems visu nuoširdumu ne tik dabar, bet ir tada, kai Maž. Lietuvos klausimas bus pradėtas spręsti tarptautinėje plotmėje.

Dar kartą visiems Kanados ir Amerikos Maž. Lietuvos rėmėjams ir bičiuliams, reikšdamas savo nuoširdžią padėką, noriu užtikrinti, kad M. L. Taryba kovoje už visas lietuviškas žemes, o kartu ir už didesnę ir gražesnę Lietuvą ir toliau nepalaužta valia darys viską, kad būtų realizuotas šis per amžius gaivinamas lietuvių tautos troškimas.

Erdmonas Simonaitis
Maž. Liet. Tarybos Pirmininkas

PADĖKA ASMENIMS IR DRAUGIJOMS

Maž. Lietuvos Bičiulių D-jos Centro V-ba Kanadoje ryšiumi su M. L. T-bos pirmininko Erdmono Simonaičio atsilankymu Kanadoje ir Amerikoje nuoširdžiai dėkoja sekančioms organizacijoms ir jų valdybų pirmininkams, kurie maloniai atsiliepė į mūsų atsiklausimus ir atėjo į talką priimti šį didįjį Maž. Lietuvos kovotoją. Tuo būdu M. L. T-bos pirmininku buvo sudarytos sąlygos užmegzti glaudesnį kontaktą su išeivija ir supažindinti ją su specifiniais Maž. Lietuvos, kaip svarbios Lietuvos etnografinės dalies, klausimais. Dėkojame:

Toronto Maž. Lietuvos Bičiulių D-jai ir jos pirmininkui L. Tamošauskui (Toronte Maž. Lietuvos reikalui surinkta virš 250 dol.).

Hamiltono Kanados Lietuvių Bendruomenės Apylinkės V-bai ir jos pirmininkui K. Baronui (Hamiltone aukų surinkta 63 dol.).

Londono Lietuvių Bendruomenės V-bai ir susirinkimui (Londone Maž. Lietuvos spaudai surinkta 51 dol.).

Windsoro K. Lietuvių Bendruomenės V-bai ir jos pirmininkui P. Januškai (Windsore surinkta 35 dol.).

Detroito Lietuvių Organizacijų Centrui ir jos pirmininkei M. Sims (Detroite surinkta 333.36 dol.).

Chicagos E. Simonaičiui priimti komitetui, jo pirmininkui M. Purvinui ir Amerikos Lietuvių Tarybai (Chicagoje aukų surinkta 1,025 dol.).

Clevelando Amerikos Lietuvių T-bos skyriui ir jos pirmininkui J. F. Daugėlai.

Philadelphijos JAV Lietuvių Bendruomenės skyriaus V-bai ir jos pirmininkui B. Raugui (Philadelphijoje aukų surinkta 70 dol.).

New Yorko Maž. Lietuvos Bičiulių D-jai, jos pirmininkui J. Vallaičiui, New Yorko ALTo skyriui ir Elizabetho Lietuvių Bendruomenės V-bai (New Yorke surinkta arti 300 dol.).

(Nukelta į 3 psl.)

WILLIAM VALAITIS
Visokeriopas automobilių taisymas
1730-2 E. Moyamensing Ave.
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

THOMAS MATAS
REAL ESTATE
81 Fox Street
Waterbury, Conn.

KARLONAS
Funeral Home
Lietuviams tarnauja daugiau, kaip 20 metų.
280 CHESNUT STREET,
NEW BRITAIN, CONN.
Tel. 9-1181

J. MARKIEWICZ AND SONS, Inc.
Tel. LOcust 2-9229
Laidotuvių Direktoriai
15 Trumbull Street
New Haven, Conn.

QUALITY MARKET
VICTOR ABECUNAS, Sav.
356 PARK STREET,
NEW BRITAIN, CONN.

JUCUS SISTERS RESTAURANT
Stasys Jucus, Vedėjas
(Lakūno Dariaus brolis)
Atdara visą naktį.
(47th St. ir Ashland Ave.)
1608 W. 47th STREET, CHICAGO, ILL.
LAfayette 3-9670

TURITE VAIKŲ, AR TURIT JIEMS
LIETUVOS ISTORIJĄ?
Ši knyga tik dabar išėjo iš spaudos. Be jos negalite apsieiti namuose, jei norite savo vaikus supažindinti su savo krašto ir savo tautos praeitimi.
Knygą parašė istorikė Dr. V. Daugirdaitė-Sruogienė. Ji taikoma mūsų lituanistinėms mokykloms, bet lygiai įdomi ir visiems, besidomintiems Lietuvos praeitimi. Knyga didelio formato, 200 psl., gausiai paveiksluota, su Vytauto Didžiojo laikų Lietuvos žemėlapiu, įrišta į kietus viršelius. Kaina — 3 dol. Užsakantiems knygą didesniais kiekiais daroma nuolaida. Užsakymus ir pinigus siųskite:
TERRA
748 WEST 33rd STREET, CHICAGO 16, ILL.

John Baltaduonis
FRANKFORD AVENUE CAFE
1700 Frankford Ave.,
PHILADELPHIA, PA.

A. Kamenjarin Real Estate

Įsteigta 1914 m.
Paskolos — Nuoma — Apdrauda
Safety Deposit Boxes
Lietuviams žinoma įstaiga
3042 Wentworth Ave.
Chicago 16, Ill.
Tel. CAlumet 5-4663

PHILADELPHIA, PA.

MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

ADAMS' CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

TRAUN'S BAR
AUGUST TRAUN, Sav.
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA
Tel. PO 5-9785

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-2 So. 2-nd Street Tel. DE 4-5136
PHILADELPHIA, PA

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4119
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakeleivingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai. Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geranorį patarnavimą.

MIRŠTA SAVANORIAI, — TEGYVUOJA SAVANORIAI

Tiek senovėje, tiek dabar svarbius, pavojingus ir ryžtingus darbus dažniausiai atlieka savanoriai. Mes juos vadiname didvyriais. Ir šiandien stebina visą pasaulį ir sukėlė simpatijų jausmus, pasigėrėjimą ir pasididžiavimą tarptautinio legiono Dien Bien Phu gynėjai ir prancūzė, gailestingoji sesuo, kuri dabar lanko Ameriką ir priimama su pagarba.

Tai vis savanoriai, kurie greičiau miršta, nekaip pasiduoda priešui.

Ne mano reikalas kalbėti apie tarptautinius savanorius. Aš čia noriu prisiminti Lietuvos kariuomenės savanorius kūrėjus, kurių dėka buvo atkovota nepriklausomybė, išgyvenusi daugiau 20 metų.

Savanoriai... Kas jie tokie, kiek jų buvo ir kur jie dabar yra?

Šių metų balandžio 23 d. Lietuvos savanorių žiedas ir aukos už Lietuvos žemę, Liet. Laisvės Kovų Invalidų Draugija, šventė savo 30 metų sukaktį, tuo įrodydama, kad nors miršta, bet tebegyvuoja savanoriai.

Savanoriai — tai ne kunigaikščių kilmės ir ne milžinai kūnu, bet paprasti, daugiausia kaimo iš šiaudinės pastogės vyrai, bet dvasioje milžinai. Tai vyrai, kurie yra karaliaus Mindaugo, Pilėnų kun. Margio ir D. Vytauto palikuonys ir jų tradicijų puoselėtojai. Tai vyrai, kurie pajuto dr. Basanavičiaus brėkštančią Aušrą ir išgirdo dr. Kudirkos Varpo gaudimą: "Kelkite, kelkite, kelkite!" Tai vyrai, kurie prisikėlė ir pasakė: "Už šią žemę, laisvę brangią mirt — gyventi burtą renkamės". Tai vyrai, kurie 1918 m. vasario 16 d. išgirdę laisvės trimito balsą, visko atsisakė ir griebėsi ginklo, nes Antano Smetonos samprotavimas, — "Kai Tėvynė pavojuje, niekas tada neturi teisių — visi turi tik pareigas" — jiems buvo aiškus ir šventas.

Blogai aprengti, silpnai ginkluoti ir menkai maitinami, vyrai neklausė nei kur, nei kiek tų priešų. Jie buvo pasiryžę kovoti iki pergalės ir net iki mirties, kad tik laimėjus laisvę.

Senoji sostinė Vilnius jau buvo priešų rankose, o ir laikinoji sostinė Kaunas iš visų

Jurgis Kiaunė

pusių buvo apsupta bolševikų ir apsupimo spindulys siekė apie 40 — 60 kilometrų.

Alytuje, Jezne bolševikai, ties Kėdainiais, Jonava bolševikai, Žemaitijoje taip pat.

Priešai, bolševikai, lenkai, bermontininkai, buvo žymiai gausesni ir mūsų kariui teko nuolatos kautis prieš 3—6 priešus, o su bolševikais net prieš 10. Be to, priešai buvo apmokyti ir gerai ginkluoti.

Tėvynės meilė ir nepaprastas pasiryžimas stebuklą padarė. Priešai, vienas po kito, buvo sumušti ir išvyti už Lietuvos sienų, nors žemės plotai ir ne visi dar buvo atvaduoti. Apie trečdalis Lietuvos žemių dar liko priešo rankose. Savanoriai, kovų didvyriai, buvo įvertinti, pagerbti ir apdovanoti žemė.

Tada Tumas - Vaižgantas šaukė: "Garbė žuvusiems už Tėvynę, ir garbė Tėvynei, kad yra kam už ją žūti".

Iš viso buvo priskaitoma apie 10,000 savanorių. Dauguma jų grįžo iš kovų sveiki džiaugtis laisvu Lietuvos gyvenimu. Bet daug buvo sužeistų, daug žuvo ir visuose Lietuvos plotuose jų žuvimo vietas puošia kryžiai. Kai kurie jų grįžo be rankų, be kojų ir akių, palikdami invalidais.

Savo reikalams ginti, invalidai 1924 m. balandžio 23 d. švento Jurgio dieną, pagerbdami pirmąjį sužeistąjį Jurgį Kiaunę, susirinko Lietuvos Seimo Rūmuose ir įsteigė L. L. Kovų Invalidų draugiją, kuri rūpinosi pensijomis ir kt. invalidų reikalais. Invalidų Tėvu ir globėju buvo ir liko generolas Nagius-Nagevičius! Jis ir šiandien, nors ir pats būdamas ligonis ir reikalingas globos, tebesiorga L. L. K. Invalidų reikalais.

Sentimentalus ir tragiškas vaizdas buvo praeitą vasarą, kai invalidų valdyba aplankė gen. Naglį. Jie bučiavosi ir verkė. Tai buvo ne silpnybės ir ne gailesčio, bet stiprybės ir ryžtumo ašaros. Iš jų veidų, kai jie fotografavosi, galėjai skaityti, kad duok tik tiems vyrams uniformą ir ginklus į rankas, o jie, nepaisydami sveikatos ir amžiaus, vėl stos į kovą Tėvynę laisvinti.

Šiandien tų vyrų liko tik 20. Jie vargsta ir miršta, bet nepasiduoda pesimizmui ir nenustoja vilties į šviesesnį Lietuvos rytojų. Jie į savo įstatus įsirašė: "Sąjungos nariai dar likusiomis jėgomis dirba Lietuvos Nepriklausomybės atstatymui".

Savanorių Sąjunga, Ramovė, gen. Plechavičiaus vadovaujama ir atskiri savanoriai dirba naudingą Lietuvos išlaisvinimo darbą. Savanoris Tysliava redaguoja patriotinį laikraštį, savanoris inž. Vebra dirba karo pramonėje, tyrinėjimų srityje. Be to, visi savanoriai dirba tyliai ir organizuotai, leisdami laikraštį Karys ir ruošdami jaunimą naujiems vadavimo žygiams.

O ir Lietuvos giriose savanoriai su ginklu rankose kovoja, budi ir laukia progos galutinam ir lemiamam žygiui išlaisvinti Lietuvą. Savanoriai, gynė, gina ir gins tėvų žemę.

Teisingai savanoris gen. Plechavičius yra pasakęs, kad "tik lietuvio kardas ir kraujas išpirks Lietuvai laisvę".

Taigi nors miršta savanoriai — tegyvuoja Lietuvos savanoriai!

J. Kiaunė,
Lietuvos kariuomenės savanoris kūrėjas.

Vasara Lietuvoje

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Vilniaus radijas liepos 25 d. paskelbė Akmolinsko srities Marinovskio sovchozo komjaunuolės laišką, kviečiantį "važiuoti merginas pas mus į plėšinines žemes". Esą, ten viskas nepaprastai puiku. Pranešime pažymima, kad netrukus ten išvyksta iš Lietuvos naujas nemažas jaunųjų patriočių būrys, kurių viena, Genė Sabaitytė, skelbė ten esant reikalingas Kazachstano dirvonams plėšti mechanizatores, statybininkes, melžėjas, gydytojas, med. seseris, net mokytojas su buchalterėmis. Vadinasi, rūpinamasi iš Lietuvos išsiųsti kuodaugiau į Sibirą jau ir specialisčių moterų.

Tuo tarpu Lietuvos dailininkai pasiųsti į kolchozus "semti sau įkvėpimo". Okup. Lietuvoj jau rodoma nauja meninė dokumentinė filma, skirta lietuvių literatūros ir meno dekadai Maskvoje pavaizduoti. Vilniaus 'išlaisvinimui' atžymėti bolševikai ruošia spec. kino leidinį, o gamyboje dalyvauja režis. G. Levkojevas, T. Tilvytis, laureatas Sokolovas ir kt. "lietuviai operatoriai", kaip Segalis, Talabuchovas etc. Leidinyje turės būti pavaizduotas klestintis tarybinis Vilnius visose srityse.

Bolševikai skelbia, kad B. Dvarionas rašo pagal B. Sruogos pjesę operą "Dalia", Juozeliūnas operą Tadas Blinda, jaunas muzikas Klovas kuria operą Pilėnai, J. Indra parašė naują baletą Živilė, Bielazaras "sukūrė pirmąją lietuviišką tarybinę operetę kolūkinė tematik", pavadintą Auksinės marios. Liepos 25 d. Vilniaus radijas paskelbė LTSR Minist. Tarybos nutarimą nuo 1954 — 1955 mokslo metų įvesti respublikos mokyklose bendrą berniukų ir mergaičių mokymą — pirmose dešimtose klasėse įskaitytinai. Vienuoliktose klasėse sekančiais metais nutarta bendro mokymo neįvesti.

BALFo PIRMININKO STUDIJA APIE UNITED STATES ESCAPEE PROGRAMĄ

BALFo pirmininkas kan. prof. J. B. Končius, lankydamasis Europoje, paruošė specialią studiją apie U. S. Escapee Programos vykdymą ir ją įteikė JAV senatui ir atitinkamoms valdžios įstaigoms.

Studijoje kan. Končius nagrinėja U. S. Escapee Programos netikslumus bei komplikacijas, ir patiekia eilę rekomendacijų, kaip tiksliau ir sklandžiau reiktų šią programą vykdyti. Kadangi kan. Končius tvirtai kovoja už pabaltiečių teisę gauti šios programos paramą, jo studija yra lietuviams aktuali ir įdomi. Štai keletas minčių:

U. S. Escapee Programa teikia paramą 130,000 pabėgėlių, apsistojusių Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje, Graikijoje, Trieste ir Turkijoje. Jie paramą gauna su sąlyga, kad būtų pabėgę iš už Geležinės Uždangos po 1948 m. sausio 1 d.

Programos vykdytojai išleido dideles sumas pinigų, įkurdami specialias pabėgėliams stovyklas (pvz., Valka prie Nuernbergo), kuriose aprūpinimas yra pavyzdingas, tačiau neekonomiškai tvarkomas, taip kad nuskriaudžiami kiti pabėgėliai, kurie negauna nei ketvirtadalio to, ką gauna tų stovyklų gyventojai.

Nors pabaltiečiai buvo iš U. S. Escapee Programos išskirti, argumentuojant, kad jie pabėgo prieš nustatytą 1948 m. sausio 1 d. datą, ši sąlyga ne visiems vienodai statoma: pvz., tose specialiose stovyklose yra žmonių, kurie pabėgo 1939 m., 1943 m., 1944 m., 1946 m. ir t.t. Be to, š. m. kovo mėn. buvo išleista specialį Washingtono instrukcija, suteikianti teisę gauti paramą visiems rusams, pabėgusiems po 1939 m. Tai labai diskriminacinė politika, sukelianti išskirtųjų pabėgėlių tarpe daug nepasitenkinimo. Ypatingai privilegijuoti yra žydai. Jie susibūrė atskiroje stovykloje — Fuehrenwald prie Muencheno. Juos aprūpina Vokietijos valdžia ir turtingos žydų organizacijos, kurios yra pajėgios teikti labai efektyvią paramą. Tačiau nežiūrint to, kad jų gyvenimo sąlygos yra nepalyginamai geresnės už pabaltiečių, 400 žydų gauna dar papildomą paramą iš U. S. Escapee Programos. Iškyla dar vienas ryškus netęsingumo momentas: pabėgėliai, turį teisę gauti U. S. Escapee Programos paramą, yra daugumoje sveiki, viengungiai ir jauni. Suprantama, kad yra būtina pirmoje eilėje pilnai aprūpinti ką tik atbėgusiuosius. Tačiau jie nenutraukiamai gauna visokeriopą paramą, kai tuo tarpu anksčiau atbėgę ligoniai, invalidai, šeimos su mažais vaikais turi pragyventi iš vokiečių teikiamos menkos pašalpos. Pabėgėliai nusivylę, kad Amerikos valdžia remia ne pačius reikalingiausius, o tiktai tam tikrą žmonių grupę.

Kan. Končius rekomenduoja kai kuriuos pakeitimus, pvz.:

Panaikinti diskriminacinę 1948 m. sausio 1 d. datą, įjungiant į programą visus nuo šio karo pradžios pabėgusius, teikti papildomą šalpą maistu, rūbais, medikamentais tiems, kurie labiausiai reikalingi, daryti išimtis tik tiems, kurie naujai atbėga — juos reikia visokeriopai aprūpinti specialioj stovykloj, kuri būtų plačiai išgarsinama per Voice of America, kaip ligi šiol, vietinės valdžios teiktų minimalinį pabėgėlių išlaikymą, gi Amerikos valdžia užpildytų įvairius trūkumus naujai atbėgusiems, ligoniams, invalidams, gausioms šeimoms ir kitiems labai reikalingiems paramos asmenims, patyrę lektoriai turėtų apvažinėti pabėgėlių gyvenamas vietas, rusų, vokiečių, čekų ir kt. kalbomis nušviesdami Amerikos demokratiją ir Amerikos tautos bei valdžios pastangas padėti nuo komunistinio režimo nukentėjusiems.

PREZIDENTAS RHEE GERAI INFORMUOTAS

Korėjos prezidento Syngman Rhee garbei rugp. 3 d. Waldorf Astoria viešbutyje, Generalinis Konsulas D. Y. Namkoong suruošė priėmimą, kuriame dalyvavo Lietuvos Generalinis Konsulas ir ponia Budrienė. Prezidentas ir ponia, pasirodo, gerai informuoti apie Baltijos kraštų padėtį ir tiek Lietuvos, tiek Estijos konsulams pareiškė ypatingų simpatijų.

Padėka

(Atkelta iš 2 psl.)

Waterburio JAV Liet. Bendruomenės V-bai ir jos pirmininkui K. Bagdonui (Waterbury surinkta 202 dol.).

Worcesterio Lietuvai Remti D-jos I skyriaus v-bai, specialiai sudarytam E. Simonaičiui pagerbti komitetui ir jos pirmininkui J. Šalaviejui (Worcesteryje surinkta apie 170 dol.).

Bostono Amerikos Lietuvių T-bos skyriaus v-bai ir jos pirmininkui J. Kasmauskui.

Washingtono lietuviams, ypatingai min. P. Žadeikiui ir D. Krivickui (Washingtone surinkta 97 dol.).

Bendrai M. L. B. D-jos C. V-ba Kanadoje dėkoja visiems Kanados ir Amerikos lietuviams, domėjusiems ir rėmusiems Maž. Lietuvos T-bos pirmininko kelionę. Taip pat nuoširdžiai dėkojame aukotojams už gausias ir stambias aukas Maž. Lietuvos reikalams. Ypatinga padėka tenka didžiam Maž. Lietuvos bičiuliui, rašytojui, kiebonui Valčekauskui Harrisone už jo 500 dol. auką.

Maž. Lietuvos Bičiulių
D-jos L. C. V-ba Kanadoj

BŪKITE SVEIKI

Draugui ir sau sveikatos knyga—vadovas

kurią parašė ir jau išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsniai: kaip būti sveiku ir ilgai gyventi.

Ši svarbi knyga privalo rastis kekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisiuntimu. Tuojau užsisakykite. Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS, 3241 W. 66 Place, Chicago 29, Ill.
Telefonas—Republic 7-7868.

SAVINGS ACCOUNTS CORDIALY INVITED

LATEST QUARTERLY INTEREST — DIVIDEND
2½% Per Year
Plus Extra ¼% Per Year

Your Deposits in This Bank Are Fully Insured Up to $10,000.

THE Kings County SAVINGS BANK
135 BROADWAY at BEDFORD AVE.
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Member Federal Deposit Insurance Corporation

BANK WITH US AND Y O U CAN BANK ON US

United Industrial Bank

217 South 4th Street Brooklyn 11, N. Y.

Member Federal Deposit Insurance Corp

COMMERCIAL LOANS PERSONAL LOANS MODERNIZATION LOANS

SPECIAL CHECKING ACCOUNTS

NO MINIMUM BALANCE REQUIRED

(20 Checks for $1.50)

VIENYBĖ
LITHUANIAN WEEKLY
Established 1886

JUOZAS TYSLIAVA
Editor and Publisher

Editorial and Business Office:
412 Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 4-0862
Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn, N. Y.

Subscription Rates:
Advertising Rates on Application
CANADA and other countries $6.00
USA per year ... $5.00

MŪSŲ PASTABOS

Neseniai Naujienos įsidėjo korespondenciją, kurioje buvo tvirtinama, kad "Brooklyno kriaučių politikoje" tautininkai einą išvien su komunistais. Dabar, štai, tose pačiose Naujienose dedama kita korespondencija, kurioje tas tvirtinimas paneigiama. Įdomu, ar Darbininkas, pakartojęs tą teigimą, pakartos ir jo paneigimą.

***

Tai buvo prieš keletą šimtmečių. Britai pasiglemžė Indijos kepalą, o jo trupinius paliko pranūzams ir portugalams. Dabar Indija stengiasi atsiimti ir tuos trupinius. Reikia pasakyti, kad jiems buvo gana lengva nusikratyti prancūzais. Bet portugalai, kurie kolonijas Indijoje įsteigė prieš 400 metų, dėl to pakėlė triukšmą. Tuo reikalu, atrodo, turės įvykti šešių valstybių konferencija.

***

Mums gerai pažįstamas kongresmanas Kerstenas siūlo nutraukti betkokius ryšius su komunistinėmis valstybėmis. Bet Valstybės departamento žmonės yra kitokios nuomonės. Jie mano, kad diplomatinių saitų nutraukimas su komunistinėmis valstybėmis gali pasauliui pakenkti labiau, negu patys komunistai. Kitais žodžiais tariant, diplomatai mano, kad priešo negalima išleisti iš akių.

KAI SUSIPAINIOJAMA ARGUMENTUOSE...

(Atsakymas Nepriklausomos Lietuvos korespondentui)

VYT. GEDRIMAS

Bonnos "ambasadorystės" klausimas negali taip greitai nutilti, nors kaip mums informuoja iš Vokietijos, dr. Karvelis su savo pagalbininkais labai norėtų, kad viskas būtų užmiršta. Jų noras suprantamas, nes perdaug "Lietuvos vadavimo vardu" buvo prikrėsta šposų ir atlikta kompromituojančių veiksmų, kurie ne tik pastatė į nepatogią padėtį visus dr. Karvelio pagalbininkus ir rėksnius, bet ir parodė tam tikrų asmenų ir grupių tikruosius siekimus.

Tačiau šiapus Atlanto taip plačiai įsisiūbavus ir paskleidus tiek daug netiesos — sunku iš karto nutilti, prisipažinti klaidą padarius ar be jokio pagrindo mestus kaltinimus atšaukti. Tikėtis tai iš tokių asmenų, kurie labai dažnai mėgsta paneigti, ką vakar sakė, arba iš viso išsiginti nuo vieno ar kito veiksmo — būtų perdaug naivu. Lygiai ir suinteresuotoji spauda, argi gali staiga pradėti tvirtinti priešingą ir prisipažinti, kad visi triūbijimai iki šiol buvo skirti tik elliniam skaitytojų klaidinimui, o ne tiesos skleidimui. Ji tiesiog su negirdėtu įžūlumu ir būdingu jai leksikonu reikalauja iš visų džiaugsmo, besąlyginio klusnumo ir užgyrimo visų tų veiksmų, kuriuos labai nevykusiai ir net klastotai atliko Vliko daugumos inspiruoti žmonės. Jei kas bando daiktus pavadinti tikraisiais vardais ir ponų šūkautojų džiaugsmą sumažinti nuogais faktais — iš visų pusių triūbijama dar garsiau: vadizmas, demokratiškų principų išdavimas, pasitarnavimas mūsų priešams ir t.t. Tų ponų "demokratų" logika labai paprasta: niekam nevalia turėti savo nuomonės, nevalia skelbti faktus, tikėk melui ir užsimerkęs džiaukis "laimėjimais".

Užtat toji spauda tyli apie Bonnos MID agentūros oficialių komunikatą ir vokiečių užsienio reikalų m-jos raštą, kuris aiškiai nusako tikrąjį dr. Karvelio statusą. Atrodo, svetimieji buvo priversti tokiu komunikatu reaguoti ne dėl to, kad kažkas "protestavo", kaip mėgsta tiesos iškraipytojai tvirtinti, bet todėl, kad dr. Karvelis per Eltą perdaug išpūtė savo "ambasadorystės" reikalą ir pradėjo ne tik savuosius klaidinti, bet ir svetimuosius kompromituoti.

Todėl, nenorint matyti tų nuogų faktų, tai spaudai belieka ir toliau tvirtinti, kad dr. Karvelis yra pilnateisis "Lietuvos Respublikos" atstovas, kad min. Lozoraitis su niekuo nesiskaitydamas pradėjo kenkti Vlikui (nors visiems žinoma, kad min. Lozoraitis su Bonnos vyriausybe palaiko ryšius jau nuo 1951 m. spalio mėn. ir po ilgesnių derybų, paskyrus dr. Gerutį atstovauti Lietuvos reikalams ir apie tai pranešus Vlikui — šis tik po to pradėjo savo "ambasadorių" skirti ir kelti triukšmą), tvirtinti, kad Vliko pirmininkas, apsilankydamas Valstybės D-te, ir negalvojo prašyti pripažinti Vliką egziline vyriausybe, nors jam buvo pasakyta, kad JAV vyriausybė savo praktikoje tokio pripažinimo niekad nebuvo davusi privačioms organizacijoms, nemano tai daryti ir dabar, pripažįsta Lietuvos ministerį ir su juo palaiko geriausius santykius, išgalvoti naujus min. Lozoraičio protestus, kad tik ilgiau palaikyti savo suklaidintų skaitytojų nuotaikas ir karingą dvasią.

Tomis karingomis nuotaikomis yra maitinami skaitytojai ne tik čia Amerikoje, bet ir kaimyninėje Kanadoje. Štai Nepriklausomos Lietuvos New Yorko korespondentas, pasirašydamas karališko vardo pirmąja raide, jau ilgesnį laiką informuoja apie mūsų vidaus įvykius, tikrumoje aiškindamas Bonnos "ambasadorystės" reikalus. Iš kelių prirašytų korespondencijų matosi, kad gerb. korespondentui nerūpi objektyvi informacija, nes jis patiekia tik tokius "faktus", kurie yra jam parankūs padaryti sau tinkamus komentarus, arba prieiti prie tokių išvadų, kurios nieko bendro neturi su faktine padėtimi Bonnoje. Jis tik tiki, ką dr. Karvelis paskelbia per Eltą, arba, gelbėdamas savo padėtį, išgalvoja naujus "protestus", arba, ką Vliko pirmininkas, sąmoningai iškraipydamas faktus, skelbia (tik prisiminkime jo viešus pareiškimus ir tuos prisipažinimus, kuriuos padarė per Vliko grupių pasitarimą), bet Diplomatinės Tarnybos pranešimai ar atitaisymai, vokiečių vyriausybės oficialūs komunikatai ar pagaliau Valstybės D-to neapdairiai išprovokuoti pareiškimai — jam nieko nereiškia. Užtat jis savo "logiškuose argumentuose" ramiausiai ir bara dr. Karvelį, kodėl šis Eltos vokiškoj laidoj save pasiskelbė Bonnoje atstovauti "ganz und vol Litauisches Regierung", gi skiriamam tekste buvo parašyta "Litauisches Republik".

Rikiuodamas tariamus min. Lozoraičio užnugarius, gerb. korespondentas padaro naują išradimą. Jis rašo, kad "St. Lozoraitis yra L. Rez. Santarvės šefas". Tikrai nedovanotinas nusirašymas senam žurnalistui, nes visi žino, kad min. Lozoraitis yra ne LRS, bet Lietuvos Diplomatijos šefas ir be reikalo gerb. korespondentas čia sąvokas stengiasi maišyti ir provokuoti min. Lozoraitį tariamais užnugariais. Dipl. Tarnyba kaip tik laikosi nuošaliai nuo visų "užnugarių" ir galbūt dėl to, tie visi "užnugariai" tiek triukšmauja ir lieja neužpelnytų pamazgų ant Dipl. Tarnybos galvų, jog kartais susidaro įspūdis, kad Vliko ir kai kurių grupių pagrindinis uždavinys yra ne dirbti Lietuvos išlaisvinimo darbą ir kovoti su tiesioginiu priešu — bolševizmu, bet visą energiją skirti kovai su savo teisėtais ir kitų pripažįstamais Lietuvos valstybės atstovais. Skaudu tai konstatuoti, bet tokius faktus mes registravome anksčiau ir jų esama apsčiai ir dabar.

Toliau gerb. korespondentas užkliūna už Manchesteryje įvykusio LRS Europos padalinių suvažiavimo. Nepatiko jam sveikinimai ir rezoliucijos. Net tos rezoliucijos punktas, kur kalbama apie visų lietuviškų jėgų apjungimą Lietuvos laisvinimo darbui. Jis ir čia mato tik "Kybartų aktų" dominuojantį primatą. Šioje vietoje, žinoma, neverta ginčytis, nes jei konsolidacijos mintis, kuri pažymėta ir Vliko 1944 m. deklaracijoj, jam yra svetima, tai belieka tik išrinktiesiems toliau dominuoti ir nesiskaityti su realia padėtimi, kaip ir M. Krupavičius "Lietuvių Dienose" įrodinėjo.

Pagaliau gerb. korespondentas atsiliepdamas į mano str. Vienybėje Nr. 27, trumpai porina: "...kad visas Vyt. Gedrimo papiltas leksikonas prieš Vliką prilygsta komunistų propagandos arsenalui, kad tokie straipsniai, kaip minėtasis, gali būti perspausdinti Laisvėje". Tenka pripažinti, kad gerb. korespondentas ta savo išvada nieko naujo nepranešė. Pas mus jau nuo seniau yra įprasta, kai nėra kitų argumentų, sulyginti viską su "komunistų propagandos arsenalu", arba gąsdinti Laisvėmis.

Bet tokiais naiviais ir pigiais argumentais švaistytis, dar nereiškia įrodyti, kad LRS buvo apkaltinta "kitų", ir kad tie "kiti" ir dabar palaiko tą kaltinimą. Tie "kiti" tuoj pat griežčiausiai viską paneigė, o ar Vliko pirmininkas ir Vykd. Tarybos p-kas, kurie savo laiku irgi išsigynė nuo tų kaltinimų, dabar ir vėl juos palaiko — gal yra žinoma geriau pačiam korespondentui? Man yra žinomas tik vienas faktas, kad prieš LRS, Vliko atsakingų pareigūnų buvo paleistas visai be pagrindo šmeižtas.

Todėl visai be reikalo gerb. korespondentas užsimena tuos dalykus, kurie jam nežinomi, arba žinomi taip, kaip ir visos korespondencijos apie Bonnos "ambasadorystę"...

LIBERALIZMAS IR "VARŽTŲ NAIKINIMAS"

Nebūtų pagundos sustoti ties Vyt. Širvydo straipsniu Vienybės 24 numeryje, jeigu ne tas jo pagarbos vertas nuoširdumas, pasireiškęs šiais štai žodžiais: "Mūsų spaudoje iškilę laisvį ginčai apie liberalizmą vėl įrodė mūsų mokėjimą daug rašyti, nieko nepasakyti, arba pasakyti niekų". Nėra tai tušti žodžiai, juo labiau atsižvelgiant į tą aplinkybę, jog ir pats jųjų autorius bus atidavęs gan greit nemažą duoklę duomenų, patvirtinančių jųjų turinį.

Liberalizmą jis, būtent, pakartotinai apibūdina kaip "varžtų naikinimą". Pats savyje šis apibūdinimas, be abejo, nėra nelogingas, kaip nėra nelogingas ir apibūdinimas, jog "ši ožka yra gyvulys". Bet, kokią vertę turi pažinimo atžvilgiu šis pastarasis apibūdinimas, jeigu mes iš anksto žinome, kad ne tik "ši", bet ir kiekviena kita, taigi, visos ožkos yra gyvuliai? Nebent Vyt. Širvydas žinotų turint slaptą paauginus ką nors tokią ožką, kuri nėra gyvulys. Gal tokiu atveju jis panorėtų padaryti ją kaip nors prieinamą viešam apžiūrėjimui? Atseit, norime pasakyti: ar jis nepateiktų tokio ideologinio izmo, kuris nei naikintų, nei statytų varžtų žmonėms? Man ding, ir Vyt. Širvydas greičiausia nepaneigs to, kad didžiausią istorijoje "varžtų naikinimą" yra atlikusi kaip tik katalikybė. Nes ar tai ne ji sutrupino pančius, primestus žmonijai paties Velnio?

Ne varžtų naikinimas, bet varžtų statymas yra pirminis ir esminis liberalizmo bruožas. Pagrindinė jo sąvoka, iš kurios logingai išplaukia visi liberalizmo principai, yra sąvoka individo, apjuosto tam tikrų jo subjektyvinių teisių kiautu. Ne tik paskiriems asmenims, bet ir jokiai politinei galiai, su valstybe imtinai, šios individo teisių sferos peržengti nevalia. Dar daugiau. Kaip galima tobulesnis šių neliečiamų individo teisių praktiškas garantavimas, esanti aukščiausia valstybės funkcija. Bet ar tatai nėra varžtų statymas?

Esama betgi ideologijų, kurios atmeta šitokį individo supratimą ir vertinimą. Jomis "pasikaustę" režimai, totališkai (iš čia ir jų vardas — totalitariniai) apnuogina individą nuo bet kokių subjektyvinių jo teisių ir pajungia jį valstybei, taip sakant, su visa jo mėsa ir psichika. Vieton būti tikslu, individas darosi priemone. Vieton būti laisvu, žmogus tampa vergu. Bet ar tai nėra "varžtų naikinimas" valdančiųjų sauvalei?

Nėra tai joks pripuolamumas, jeigu liberalizmo vienodai nepakenčia ir fašizmas ir komunizmas ir ortodoksinis katolicizmas. Nes visos šios trys ideologijos yra totalitaristinės. Nedaro jos viena kitai gėdos, jeigu jas "teisti" ir pagal konkrečius jų darbus. Apie pirmąsias dvi kalbėti, šiuo atžvilgiu, nėra reikalo, yra jos dabarties reiškiniai ir jų darbai labai gerai žinomi. Gi kas liečia ortodoksinį katolicizmą, tai ar ne jis, be kita ko: a) kalaviju išnaikino prūsų tautą, b) įsteigė ir šešis šimtmečius akcijoj laikė inkviziciją, prieš kurią žmonės drebėjo ir patylomis šnibždėjo: "jos rankos ilgos ir kirvis aštrus", c) degino nekaltas ir dažniausiai psichiškai nesveikas moteris, apšaukdamas jas kažkokiu burtininkišku terminu be turinio — raganomis, ir d) kankino ir degino mokslininkus, skelbusius tarp kita ko: kad žemė nėra visatos centras, kad žemė sukasi aplink saulę, bet ne saulė — aplink žemę, kad kralikai neatrajoja, ir panašiai. Mūsų laikų katolicizmas šias tiesas yra priėmęs, nors jos ir prieštarauja Šventam Raštui. Bet būtų begalo įdomu pažinti tas "chemikalijas", atseit, patirti tuos argumentus, kurių pagalba Vyt. Širvydui yra pavykę visom tom dėmėm susitepusį izmą nušveisti į "avinėlį nekalčiausią"? Nors šis palyginimas, be abejo, būtų vietoje, kalbant apie liberalinį, naujųjų laikų, katolicizmą, kuris, priėmęs liberalizmo principus, aukščiau minėtų žiaurumų ne tik kad nevykdo, bet juos smerkia, su jais kovoja ir, tuo būdu, šalia savo tiesioginio pašaukimo, yra gyva ir veikli moralinė jėga, kovoje prieš moderniškus žmoniškumo ir laisvės smaugikus.

Pagaliau, savo samprotavimuose Vyt. Širvydas konstatuoja, jog "ortodoksinė katalikybė ir komunizmas tai Abelis ir Kainas", atseit, "broliai". Kokiais argumentais jis tai daro? Broliškumo santykio esminė sąlyga, kaip žinoma, yra kilimas iš vienų tėvų, taigi, iš vieno šaltinio. Ar tad, pagal Širvydą, turėtų reikšti, jog katalikybė ir komunizmas yra kilę iš vieno ir to paties šaltinio? Ligi šiol buvo žinoma, jog krikščionybės šaltinis — tai Golgotos Kristus, komunizmo gi — Enricus Carolus Marx Trevirensis, jei laikytis metrikų. Kol šis istorinis liudijimas tebestovi, lieka viena iš dviejų: arba Vyt. Širvydas laiko Marksą antruoju Kristaus įsikūnijimu, arba — jis "kalba niekus", kaip kad jis pats rašo.

J. Jūragis

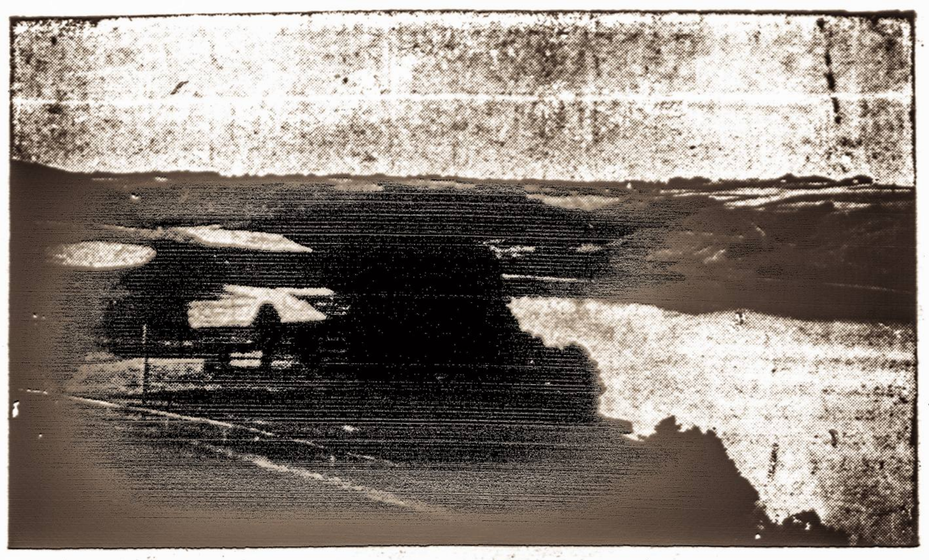

"Yra šalis, kur pėes teka..."

LAUKIAMA NAUJŲ SKERDYNIŲ

Įtakingas vokiečių savaitraštis Rheinischer Merkur reiškia nuomonę, jog Sov. Sąjungoje galima laukti naujų skerdynių. Tam matyti visa eilė žymių. Todėl Vakarai neturėtų nustebti, jei pravestieji naujų valymai vėl būtų pakartoti pagal masinius 1936 — 1938 m. žudymus. Ypač sustiprėjusi akcija prieš žydus. Nors oficialiai apie antisemitizmą neužsimenama nė vienu žodžiu, tačiau visa eilė reiškinių rodo visai ką kitą. Štai kad ir šių metų sausio mėnesį savo pasakytoj kalboj Čekoslovakijos prezid. Zapotockis smarkiai užsipuola "išdavikus sionistus." Štai vėl sušaudomas Budapešte 1953 m. suimtasis policijos šefas žydas P. Gaboras su keliais savo pasekėjais. Nors apie tai nė žodžio neužsimenama byloje, tačiau faktas liėka faktu, kad beveik visi nuteistieji buvo žydai. Sov. Sąjungoje, kad ir pamažu, grąžinami į savo senąsias vietas svarbiausieji Kremliaus gydytojų aferos ruošėjai. Tai buvo pradėta jau pereitų metų rudenį, vieną iš svarbiausių šios bylos inspiratorių Kozlovą, įsodinus atgal į Leningrado bolševikinio gauleiterio vietą. Kovo pradžioje policijos šefas Ignatievas, kuris pats buvo Kremliaus gydytojus suėmęs ir perdavęs bolševikiniams kankinimams, perkeltas gauleiteriu į Baškiriją. Rumunijoj per Velykas už tariamą špionažą sušaudytas buv. komunistų partijos vadas Patrascanu, o iš jo 8 bendradarbių, nubaustų ilgametėmis bausmėmis, 5 buvo žydai. Rytojaus dieną ck plenumas žydą gen. sekretorių Chisinevschį atstatė iš eitųjų pareigų, vietoj jo pakviesdamas, kaip ir Sov. Sąjungoj, ištikimą raudonajam valdovui Georgiu-Dej žmogų. Netrukus kirstas dar vienas žydų šalininkams smūgis. Bratislavoj suruošta vieša byla dar 1950 m. suimtai grupei slovakų komunistų su buvusiu slovakų ministeriu pirmininku Husaku priešakyje. Nors iš jų nebuvo nė vieno žydo, tačiau ir jiems kaltinimas skambėjo tiesiog sensacingai: jie buvo svarbiausia apkaltinti vykdę sionistinį suokalbį! Panašių reiškinių esą ir daugiau. O visi žino, kad nei šitokių bylų kelti, nei žmones karti be Maskvos įsakymo šiais laikais bolševikiniuose kraštuose neįmanoma.

Vokiečių spaudoj paskelbtos žinios rodo, kaip Malenkovas stiprina savo policijos aparatą. Jau šių metų kovo mėn. prie TSRS Ministerių Tarybos buvo sudarytas specialus valstybės saugumo reikalams komitetas, o balandžio mėnesį pertvarkius Malenkovo vyriausybę, jo vedėjas I. A. Serovas, vienas patikimiausių Stalino žmonių ir artimas Malenkovo bendradarbis, paskirtas naujuoju saugumo ministeriu. Naujajam vadovui dabar siunčiamos visos civilinės ir karinės žvalgybos žinios ir visokių bolševikiškos policijos rūšių pranešimai. Minimajam komitetui, vadovaujamam Serovo, turėjo paklusti ir Kruglovo vidaus reikalų ministerija. Tuo būdu Malenkovas nori įrodyti, kad jis yra ne tik tikrasis raud. imperijos viešpats, bet ir nemenkiau galingas už Staliną ir paskiau nuverstąjį Beriją. Berijos "sutvarkymas" buvo tikras šedevras", ypač iškėlęs Malenkovo reikšmę žemesniųjų valdininkų akyse. Tuo būdu Malenkovas sugebėjo pats vienas daugiausia pasinaudoti iš Kremliuje vykstančių varžybų dėl valdžios. Dabar jau ir jis, kaip kad seniau Stalinas, pradėtas vadinti "choziain", tikruoju šeimininku.

Tuo tarpu Vakaruose toliau tebeina bolševikų agentų vykdomi žmonių grobimai. Ypač įdomi Buhomilo Laušmano dingimo istorija. Kaip žinoma, jis dingo iš savo buto Salzburge prieš daugiau kaip pusę metų. Kambary paliktieji daiktai rodė, kad prapuolė nepasiruošęs kelionei, bet po kiek laiko jis Prahoje kom. spaudos atstovui pareiškė, jog "grįžęs pats savo noru, niekieno neverčiamas", kaip paprastai pareiškia visi komunistų nutverti veikėjai, iškeikė čekoslovakų emigrantus ir, pareiškęs bolševikišką savikritiką, žadėjo ateityje "prisidėti prie krašto kūrybinio darbo". Šveicarų liberalų organas Neue Zuericher Zeitung atskleidžia ir daugiau įtartinų aplinkybių, nušviečiančių tokį Laušmano elgimąsi. Po antrojo karo jis Benešo laikais vaidino socialistų partijoje svarbų vaidmenį, kaip centro grupės vadas. 1947 m. lapkričio mėn. partijos kongrese jam su dešiniojo sparno pagalba pavyko išstumti iš vadovybės ligtolinį partijos pirmininką Fierlingerį, komunistų Trojos arklį, įstatytą socialdemokratams sprogdinti. Laušmanas 1953 m. savo išleistoj knygoj aprašo, kaip vasario komunistinio pučo dienomis jį vienas sovietų ambasados sekretorius tiesiog terorizavo, kad eitų drauge su bolševikais. Ir jis čia pasidarė išvadą, jog tikrasis čekoslovakų kp vadas buvo ne Gotvaldas, bet tuometinis sovietų ambasadorius Zorinas. Kapituliavęs prieš bolševikus Laušmanas buvo priimtas į naujai Gotvaldo sudarytąją vyriausybę kaip min. pirm. pavaduotojas. Bet iš ten netrukus buvo išstumtas į menkesnę vietą Bratislavoj. Kai bolševikai 1949 metų rudenį suėmė jo žentą Jeromirą Nechanskį, Laušmanas apsisprendė bėgti ir N. Metų naktį perėjo sieną. Tačiau jo žmonai ir dviem dukterim pabėgti nepavyko. Čekoslovakų emigrantai jį sutiko labai nepalankiai, įtardami, kad jį ček. vid. reik. ministerija sąmoningai pasiuntusi į užsienį kaip agentą provokatorių, norėjusį tuo būdu išgelbėti nuo kartuvių savo žentą. Tačiau žentui vėliau mirties sprendimas vistiek buvo įvykdytas, o su atbėgusiuoju glaudžiau bendradarbiauti atsisakė net jo paties socialdemokratų partijos vadai. 1953 m. jis išleido Vienoje knygą, pavadintą "Kas buvo kaltas", kurią mėgino pateisinti savo elgseną. Tačiau dabar, kai čekoslovakų emigrantai, pakeitę savo taktiką, vietoj bendrų frazių apie išlaisvinimą ėmėsi konkretaus veikimo, čekoslovakų komunistinė vyriausybė pasijuto nerami. Todėl daroma išvada, kad "atgailojantį" Laušmaną ir iškišo propagandiniais sumetimais į viešumą, norėdama tuo būdu suniekinti amerikiečių ir čekoslovakų emigrantų pastangas. Savo "prisipažinime", padarytame "laisva valia", Laušmanas kaip tik ir smerkia visą šią emigrantų politikų veiklą ir jų metodus savajam kraštui iš bolševikų vergijos laisvinti.

Vokiečių Der Spiegel Nr. 28/54 rašo, kad Laušmanas pastaraisiais metais palaikęs ryšį su čekoslovakų komunistais, be to, per redakt. J. Bendą — taip pat su sovietinėmis įstaigomis Vienoje. Tais pačiais kanalais buv. komunistinio režimo premjerui buvę ne tik pasiūlyta grįžti atgal, bet paskiau net visai gera vieta valdžios aparate. Ir iš viso, kaip toliau pažymima, sovietai, norėdami dar daugiau suskaldyti Vakarus ir izoliuoti amerikiečius, ateity numato visų tautybių emigrantams padaryti tam tikrų nuolaidų ir keisti jų atžvilgiu savo ligšiolinę politiką. Britų Weekly Review žiniomis, Rytų Europos satelitiniuose kraštuose dabartines vyriausybes gali pakeisti tokiomis, kurios susidarytų daugiau simpatijų Vakaruose. Prancūzų savaitraštis France Observateur reiškia nuomonę, kad ir daugiau kam iš emigrantų ir tremtinių bus pašiūlyta grįžti atgal, kaip minimajam čekų B. Laušmanui. Paskiausi duomenys rodo, kad šiek tiek skirtingos taktikos pastebima laikantis ir su kai kuriais lietuviais ar iš Lietuvos kilusiais žmonėmis.

4 psl.

Jungtinių Valstybių istorija

PAKELIUI Į PERGALĘ

Clinton pakeičia Howe. – La Fayett e misija Prancūzijoje. – Rochambeau atsiunčiamas su armija.

(Tęsinys)

La Fayette, kuris buvo ryšininkas tarp Rochambeau ir Washingtono, pasiūlė paimti New Yorką. Bet Rochambeau nemėgo priimti patarimų iš jaunikaičio. Jis La Fayette mėgo labiau negu tėvas sūnų, bet ne kaip generolas generolą. Pagaliau Rochambeau Hartforde susitiko su Washingtonu ir vėliau savo užrašuose jis rašė, kad buvo sutikęs tikrą herojų. Abu generolai nutarė iš prancūzų prašyti daugiau pagalbos. Karui baigti, reikėjo dar bent 30,000 vyrų ir stipraus laivyno.

Grįždamas iš Hartfordo, Washingtonas susidūrė su staigmena. Amerikiečių armijai buvo labai svarbu išlaikyti West Point, kuris kontroliavo susisiekimą Hudsono upe. Šios pozicijos vadovavimą Washingtonas buvo pavedęs Benedictui Arnoldui, kuris daug prisidėjo prie laimėjimo prieš Burgoyne. Bet Washingtonas nežinojo, kad šis geras karys tapo blogas pilietis. Nors Arnoldas buvo išteisintas, bet jis pradėjo priekaištauti kongresui. Vedęs Philadelphijoj lojalistę, jis slaptai pradėjo palaikyti anglus ir per vieną anglų žvalgybos karininką Andre slaptai tarėsi su Clintonu, kaip anglams atiduoti West Point.

Buvo susitarta, kad vieną dieną, pretekstu pataisyti, retežiai, kurie neleido upe plaukti laivams, bus laikinai pakeisti virvėmis, bet Andre, grįždamas iš vieno pasimatymo su Arnold, pakliuvo į amerikiečių rankas ir pas jį rasti popieriai parodė Arnoldo išdavystę. Andre buvo pakartas kaip šnipas. Arnoldas, laiku įspėtas, pabėgo ir vėliau pasidarė Clintono patarėju.

"Jūs galite tuoj karą laimėti", sakė Arnold Clintonui. 1781 m. sausio mėn., kai amerikiečiai tikrai buvo blogoj padėty. Anglų laivynas buvo juos užblokavęs. Kareiviai, negaudami algų, blogai aprengti ir maitinami, buvo netekę ūpo.

Amerikiečiai yra prie ištvermės galo, rašė į Prancūziją Rochambeau, reikalaudamas skubios pagalbos pinigais ir žmonėmis.

Prancūzijos atsakymas buvo dosnus. 1781 m. gegužės 16 d. La Concorde atvežė 6 milijonus aukso, kad Washingtonas galėtų išmokėti savo armijai algas. Pagaliau Antiluose stovėjęs karo laivynas su admirolu Grasse buvo paskirtas Washingtono dispozicijai. Reikėjo skubiai paruošti operacijų planus. Washingtonas siūlė pulti New Yorką, kuris tebebuvo svarbiausias strategijos punktas kolonijoms. Rochambeau abejojo ir manė, kad geriau būsią pulti pietuose Cornwallis, kuriam ten nevyko ir jis šaukėsi Clintono pagalbos. Bet Clintonas, sužinojęs, kad Washingtonas ruošiasi pulti New Yorką davė įsakymą Cornwalliui atsitraukti iki Virginijos uosto, kuriame palikti nedidelį garnizoną, o visą armiją pasiųsti laivais į New Yorką. Cornwalliss su 7000 vyrų atsitraukė iki Yorktown, York upės žiotyse, Chesapeake įlankoje. Tuo metu prancūzų armija pradėjo žygiuoti iš Newporto New Yorko link ir Clinton buvo įsitikinęs, kad New Yorkas yra puolimo objektas.

Tačiau, savo nelaimei, jis apsiriko ir Rochambeau laimėjo. Prancūzai buvo painformuoti, kad admirolas Grasse su savo laivynu atvyks į Chesapeake įlanką, kur jis galės sustiprinti armiją ir, be to, Yorktown gynyba esantį silpnesnė už New Yorko. Nutarimas buvo vykdomas. Amerikiečių ir prancūzų armija, susijungusi, perėjo per New Jersey, Virginijos link. Bet amerikiečiai šias vietas gerai žinojo. Washingtonui tai buvo savo pergalės vietų aplankymas. Gi prancūzus šis žygis gražioje Amerikos gamtoje tiesiog žavėjo. Philadelphijoj jie buvo triumfaliai priimti ir čia sužinojo, kad 28 prancūzų karo laivai jau atplaukę į Chesapeake ir išlaipinę 3000 vyrų.

Cornwallis, kuris laukė anglų laivyno, panosėj pamatė prancūzų laivus. Prancūzai, išlipę iš laivų, tuojau susijungė su amerikiečiais ir 16,000 vyrų apgulė Yorktown. Paskui atplaukęs anglų laivynas bandė pralaužti blokadą, bet dviejų prancūzų eskadrų susijungimas davė tokią jėgą, kad anglų admirolas Graves turėjo pralaimėti Chesapeake įlankoje ir turėjo trauktis į New Yorką. Cornwalliui teliko viena viltis, kad Clintono armija atvyks jį išgelbėti. Bet Clintonas vėlinosi. Jis sulaipino savo kareivius į laivus tik spalio 19 d. Tą pačią dieną, kai Yorktown kapituliavo.

Kai kurie istorikai priekaištauja Cornwalliui, kad jis nebandė išsiveržti.

"Aš apie tai galvojau, bet radau, kad tai nusikaltimas ir nežmoniška taip aukoti žmones".

Anglų armija, pasidavusi, praėjo pro išsirikiavusius amerikiečius ir prancūzus, kurie su pagarba, tyliai priėmė tą pasidavimą. Washingtonas ir Rochambeau neleido jokiam civiliui dalyvauti šioj ceremonijoj, kad tuo būdu nepažeidus garbingų kareivių.

Pats Cornwallis, kuris sirgo, per kitą generolą atsiuntė savo kardą ir šis jį ištiesė generolui Rochambeau. Bet šis mandagiai jam nurodė į Washingtoną, kuriam jis turis kardą įteikti.

Tačiau tikrasis tos dienos laimėtojas buvo adm. Grasse. Šio įvykio tęsinys rodo, kaip yra nepastovūs žmonių reikalai. Pralaimėjęs karą, Cornwallis grįžo į Angliją visų gerbiamas ir vėliau paskirtas Indijos gubernatoriumi. Dar vėliau — Airijos vicekaraliumi. Bet admirolas Grasse, kiek vėliau praradęs laivyną Antiluose, mirė nemalonėje ir skurde.

Kitą savaitę: **Kaip buvo kuriama taika.**

Jean Peters "Broken Lance" filmoje, Roxy teatre.

NAUJAS LITERATŪROS LANKŲ NUMERIS

Jau išėjo iš spaudos ketvirtas Literatūros Lankų numeris. Jame originalios ir verstinės kūrybos bei straipsnių duota šie autoriai: Leonas Miškinas, Vytautas Mačernis, Georg Heym, Kazys Bradūnas, Juozas Kėkštas, Henri Michaux, Salvatore Quasimodo, Vasco Pratoloni, René Marill-Albéres, Marius Katiliškis, Konstantinas Ostrauskas, Algirdas J. Greimas, Pranas Budrys, Alina Pajaujytė-Staknienė, John Steinbeck.

Kaip visuomet gausų Kritikos skyrių atidaro straipsnis "Patriotizmas ir poezija" (polemika su Br. Raila). Toliau recenzuojamos knygos: Alf. Nykos-Niliūno, Bern. Brazdžionio, J. Gliaudos, Č. Grincevičiaus ir Lietuvių Enciklopedija. Pabaigoj duodama žinių apie svetimuosius autorius. Numeris iliustruotas K. Janulio, Marcel Gromaire, Georg Braque ir Vytauto O. Virkau darbais.

Visais žurnalo reikalais rašyti: Kazys Bradūnas, 1127 Bayard St., Baltimore 23, Md.

J. Strazdas, mūsų bendradarbis iš Guelph, Ontario (Kanados) išvyko dviem savaitėm atostogų.

KO VERTOS ESTIJOS KOJINĖS?..

"Gėda pardavinėti tokias kojines, kurios, dar neužmovus ant kojos, jau suplyšta..." – rašo komunistų laikraštis Pravda. – Vietoj dviračio dalių, sovietų pilietis gauna muzikos plokšteles...

Annos Pavlovnos Bukinos rūpesčiai prasidėjo prieš keletą mėnesių, tiksliau pasakius, balandžio 17 dieną. Tą nelaimingą dieną ji įkėlė koją į krautuvę Nr. 7. Vana — Kalama gatvėje ir nusipirko šilkinių kojinių porą.

Šito neapskaičiuoto veiksmo pasekmės pasirodė tuojau. Naiviai galvodama, kad šios kojinės skirtos avėjimui, Anna Pavlovna tuojau jas užsimovė. Bet užkulnis atsiskyrė ir pakibo ant kelių siūlų.

Krautuvės pardavėjas beviltiškai iškėlė rankas.

— Ką gi aš galiu daryti, piliete? Eikite skųstis į fabriką ir reikalaukite, kad jie nustotų gaminti blogas prekes.

— Tai gaminys K 91! — sušuko fabriko direktorius. — Aš pažįstu prekę! Jūs nemokate avėti kojinių, piliete. Aš tuojau pakviesiu kontrolės tarnybos viršininką Champol. Jis jus išmokys. Vakar dvi pilietės išėjo patenkintos.

Champal, kontrolės skyriaus viršininkas, nuodugniai išegzaminavo Anną Pavlovną. Bet, įsitikinęs, jog ji pažįsta techniką kaip reikia užsimauti kojines, pasakė:

— Palikite kojines, mes jums pakeisime.

Pagaliau lauktoji diena atėjo. Ji gavo kitą porą kojinių, kuri buvo iškilmingai jai įteikta, kaip brangenybė paties fabriko direktoriaus kabinete. Prieš tai išmieravo jos koją. Bet prie pirmojo bandymo užmauti kojinę, direktoriaus akyse užkulnis atsiskyrė. Šis gi susiėmė už galvos.

— Eikime į rezervą, pati pasirinksite.

Rezerve jis jai slapčia sumurmėjo į ausį.

— Niekad nepirkite šių kojinių! Tai blogas gaminys... Aš pats niekad neperku savo žmonai ir įspėju draugus...

Bet trečioji pora irgi nebuvo nė kiek geresnė. Kitą dieną, užsimovus naujas kojines, Pavlova nuėjo į darbą ir staiga iš užpakalio išgirdo sakant:

— Piliete, jūs einate su nuogais užkulniais!

Anna Pavlova suriko. Užkulnis, atsiskyręs, vilkosi užpakaly, keldamas dulkes. To jau buvo perdaug. Ir ji nutarė kreiptis į vyriausią prekybos inspekcijos direkciją.

Prasidėjo tardymas. Sovietinės Estijos Respublikos prekybos ministerijos ekspertizos biuras nustatė, kad: "Moterų kojinės, gaminys K 91, turi paslėptų defektų, kas daro neįmanoma jas avėti."

— Žaliavos yra blogos, — aiškinosi fabrikas.

Tas pats Estijos prekybos ministerijos ekspertizos biuras ėmėsi analizuoti žaliavą. Liepos 2 d. prekybos inspekcija gavo sekantį dokumentą: "Ekspertiza siūlų, iš kurių gaminamos kojinės K 91, negalėjo būti padaryta, nes fabrikas jų nebeturi".

— Mes nebegaminame šių kojinių, — atsakė prekybos inspekcija Annai Pavlovai. Jūs galite atsiimti pinigus.

Grįžusi, Anna Pavlova sutiko fabriko kontrolės tarnybos viršininką Champal.

— Kaip! Mes ir toliau gaminame kojines K 91 ir gaminsime ateity.

Bet kai ji paprašė pakeisti, jai patarė atsiimti pinigus, nes ir taip visiems jos istorija įkyrėjo ir nenorėjo, kad vėl iš pradžios kartotųsi.

Anna Pavlova, aišku, nebeperka šilkinių kojinių K 91. Bet ką turi daryti kitos klientės, nusipirkusios šias kojines?..

Šį klausimą ne mes statome, bet komunistų laikraštis Pravda. Nes ši istorija, kurią perskaitėte, pažodžiui buvo atspausdinta komunistų partijos organe Pravda ir buvo pasirašyta L. Cohn iš Talino.

Ši istorija būdinga dėl didelės planifikacijos, biurokratizmo ir, svarbiausia, prekybinio prityrimo trūkumo, kuris pastebimas kiekviename žingsnyje Rusijoje.

Arba paimkime kitą istoriją, paskelbtą toje pačioje Pravdoje.

M. I. Vasiliev rašo:

"Centriniam sandėliui aš pasiunčiau kovo mėnesį užsakymą, prašydamas keletą dviračio dalių, taip pat prašydamas už likusius pinigus atsiųsti filmų mano foto aparatui. Štai pagaliau balandžio mėn. pabaigoje man atsako: "Jūsų užsakymas galės būti išpildytas gegužės mėnesį." Aš sutikau laukti. Pagaliau birželio mėnesį, nesulaukdamas, aš parašiau laišką: "Jei jūs negalite tuojau išpildyti mano užsakymo, grąžinkite pinigus". Birželio pabaigoje aš gavau siuntinį. Viršuje gulėjo filmos ir apačioje muzikos plokštelės. Tą pačią dieną gavau laišką: "Šiuo metu mes neturime prašomų dviračio dalių. Štai filmos, gi už likusius pinigus (131 rublis iš 160) mes jums siunčiame muzikos plokštelių".

Literatūrnoj Gazetoj randame nusiskundimą, kad Maskvos priemiesčio gyventojai norėdami pasisodinti pamidorų, buvo priversti kapstyti žemę su arbatiniais šaukšteliais, nes niekur negalėjo gauti pirkti lopetėlių. Gi satyros žurnalas Krokodil, sveikindamas Lietuvos respubliką, kad ji Vilniuje įsteigė aukštuosius virimo kursus, apgailestauja, jog šie kursai galės būti tik teoretiški, nes trūksta puodų ir keptuvių.

TREMTINIO DIENORAŠTIS

PR. STIRBYS

(Tęsinys)

Anksti rytą ėmėme ruoštis. Bendrakeleiviams gudams pareiškėme, jog mes važiuoją pas savo giminaičius jau anksčiau čia atvažiavusius, tai jie tegu grįžtą prie kolonos ir tegu mūsų nelaukia... Gudai labai nenoriai ir su apgailestavimu skyrėsi nuo mūsų, esą mes važiuoją per Vokietiją lyg per savo šalį, moką kalbą, visur viską žiną ir... esą jiems labai draugiški. Tačiau nuo savo sprendimo atsisakyti nebenorėjome. Šeimininkai dar spėjo paruošti pusryčius ir kelionei sumuštinių padarė.

Saulei tekant, mūsų vežimai nuriedėjo Mehwes link. Kolona likosi trim vežimais mažesnė, o mes džiaugėmės atsitiktinumu paskirstant nakvynes, kuri kaip tik žymiai palengvino mūsų sumanymo įgyvendinimą.

... 28 d.

Vėl be kolonų. Kely mažai kas pasitaiko, pabėgėliai surinkti jau anksčiau, suvaryti į lagerius ar didesnėm grupėm pasiųsti Brombergo — Šneidemuehlės link. Mums išduotasis Marianburgo policijos pažymėjimas taip pat buvo adresuotas į Brombergą, tačiau ten patekti netroškome. Greit radome išeitį. Mikas paėmė parkerį ir vieton žodžio "Bromberg", užrašė "Konitz"- šiandien jau traukiame Konitzo kryptimi, o per jį Pomeranijon. Patikrinus kely žandarams dokumentus, drąsiai kišame po nosim Marianburgo miesto herbu štampuotą "marschbefehl" ir šie nė žodelio netarę tuoj nurodo nakvynę ar ką kitą mums reikalingo. Vokiečiui valdžios įstatymas šventas daiktas...

... 29 d.

Oras šaltas. Laukuose dar tus, o neretai ir šalnos ima mus varginti.

... 30 d.

Ponšau bažnytkaimis. Šioje apylinkėje radome daug iš Lietuvos atvažiavusių repatrijantų, kurie čia atsirado bolševikmetyje.

... 31 d.

Nakvojame Landensend pradžios mokykloje. Vedėjas užleido vieną klasę, kur prisinešę šiaudų patogiai įsitaisėme...

Oras ima atvėsti. Rudenį liekasamos bulvės, o milžiniški plotai runkelių laukia savo eilės. Kur-ne-kur juda keletas žmonių, tačiau neatrodo, kad jie pajėgtų su tokiais plotais susitvarkyti. Karas iščiulpė visą darbo jėgą ir kol kas nėra kam jų pakeisti.

Lapkričio 1 d.

Neuždegsime Vėlinių dienoje žvakučių kapinėse, neaplankysime artimųjų bei kitų brangių asmenų kapo. Prieš akis dar ilgas ir nežinomas kelias, dar daug rūškanotų vargo dienų. Kas žino ateitį ir jos paslaptingas gelmes? Gal... kitų Vėlinių metu jau būsime užbaigę šios žemės kelionę ir prie mūsų kapo likę artimieji degs žvakutes ir lies ašaras. O gal... išnyksim kaip dūmas be garso ir žymės, kad net kaulų niekas nesurinks, neaplankys kapo ir nebus kam net mažutės žvakelės prie jo pastatyti?

Po miestų griuvėsiais bombos kasdien laidoja šimtus ir tūkstančius gyvybių, virš kraujuotų apkasų sprogsta minos ir sviediniai, o kulkosvaidžiai groja "memento mori". Kaip žiauru ir negailestinga šiam pasauly! Jaunos jėgos skinamos kaip dobilai lankoj, dažnai toje vietoje net žymės nepaliekant, kad žmogaus gyventa, kad jausta, kad mylėta...

Visų šventųjų dieną praleidome Hohstueblau miestely. Pirmą kartą gavome maisto korteles, nes lietuviški lašiniai jau baigiasi, o medutis tirpsta. Patys maistu jau esame vėl apsidraudę, bet blogiau su arkliais. Kai dabar štai sėdime viešbuty, klausomės radijo ir girkšnojame alutį, tai vargšai arklukai tuo nebus sotūs! Pašaro kaip tik vis gauname mažiau ir mažiau. Gyvuliai sublogo, sulesėjo, kad gaila net žiūrėti.

Šalia maisto klausimo, lygiai opus ir nakvynės klausimas.

Kai ištisą dieną prabūvame šaltyje, lietuje ar vėjuje, kartais mažai ką valgę, šiltos sriubos neregėję, vakare tik ir svajojame, kad susiradus kur pastogę, poilsiui vietelę, kad priglaudus nuvargusią benamio galvą. Apie patogumus jau seniai pamiršome! Ir, išties, kiek tam žmogui reikia?...

Priešpiečiais išvažiavome Danzigo — Berlyno autostrada pietų kryptimi.

... 4.

Pervažiavome Heiderodę ir sustojome Rötel bažnytkaimy apie 15 km prieš Konitz. Gavome kambarius, čia jau kažkas nepaprasto- Radome taip pat repatrijantų iš Lietuvos.

Pabėgėlių jau visai mažai pasitaiko. Važiuojame kaip norime ir kur norime, be jokio susigrūdimo, be stoviniavimo ir baimės patekti į kolonas. Tačiau apie lagerius dar vis kalbama, o jų bijome kaip Sibiro ar oro aliarmų, stengiamės jų išvengti ir, reikia pažymėti, iki šiol vis sekėsi.

... 5.

Nakvojame Konitze. Sekmadienis, nebevažiuojame niekur, o ilsimės erdviose gimnazijos patalpose, kur radome daugelį Klaipėdos krašto pabėgėlių.

Pirmą kartą po išvažiavimo iš Lietuvos dalyvaujame katalikų pamaldose. Miestas didokas, bet netvarkingai išmėtyti kvartalai, išsitęsusios gatvės nedarė patrauklaus įspūdžio. Tačiau jis lygiai tiek pat panašus į daugelį pravažiuotų germaniškojo stiliaus statiniais, turtingais ir aukštais mūro vartais, gotiškomis, aukštyn šaunančiomis savo smailais bokštais bažnyčiomis, vienodų ir šabloniškų miestų.

... 7.

Rengiamės toliau. Oras, kuriame padorus šeimininkas šuns nebūtų laukan varęs. Bet mums čia pasilikti ilgiau nebebuvo galima. Juk esame klajūnai, benamiai ir kiekvienas vokietis įsileidęs savo pastogėn tik po ilgų procedūrų iš ryto tik ir laukia kada mes, tie nepageidaujamieji bastūnai apleisime jo kiemą ir, kad, ne duok Dieve, kartais neužsimanytume ko gero dar kitai nakčiai pasilikti. Priešingai tuoj bėga pas seniūną, kviečiasi policiją ir, aišku, jog galų gale vis vien būname iškrapštyti, išguiti į darganas ir lietų, į tolimesnę kelionę ir sekančią panašią prieglaudą.

Laukuose matyti dirbančių žmonių, ariamos dirvos, tebekasami runkeliai. Peršlapę, sumirkę darbininkai, garsieji "darbo talkininkai" (darbo vergai...!) braido po klampias dirvas, renka paskutines derliaus liekanas už tuos, kurie "Naująją Europą" kuria, kurie prieš pasaulį piratiškąjį žygį pradėjo.

(Bus daugiau)

Spencer Tracy ir Jean Peters filmoje "Broken Lance", kuri dabar rodoma Roxy teatre New Yorke.

"ENCYCLOPEDIA BRITANNICA" APIE LIETUVIUS

Šiais metais pasirodžiusi Encyclopedia Britannica" naujoji laida dedikuota JAV prezidentui D. D. Eisenhoweriui ir Anglijos karalienei Elzbietai.

Keturioliktajam enciklopedijos tome yra skyrelis apie Lietuvą ir lietuvius, parašytas palyginamai objektyviai. Kunigaikščių vardai rašomi lietuviškai, paduodant skliaustuose ir chronikose vartojamus vardus. Bet Kęstutis rašomas klaidingai — Keitutas, nors skliaustuose nurodytas ir chronikose vartotasis pavadinimas — Keijstut. Jogaila visur vadinamas Jagela, nurodant skliaustuose ir chronikose žinomus vardus — Jagellon, Jagello, Jagiello. Teisingai atvaizduoti istoriniai lietuvių — lenkų santykiai ir Vilniaus pagrobimas, kaip lygiai ir bolševikų okupacija.

Kituose tomuose atskirais straipsniais trumpai aprašyti "Gedymin" (Gediminas) ir "Olgird" (Algirdas). Apie Gediminą rašoma, kad jis be Lietuvos ir Žemaitijos dar valdęs didelius pusiau laukinius Rusijos plotus, kuriuos bandęs atidaryti Vakarų Europai, kviesdamas pirklius ir amatininkus, tuo keliais šimtmečiais pramatydamas Rusijos carus Joną Žiaurųjį ir Petrą Didįjį, kurie tą patį kartojo. Algirdas (Olgierd) buvęs vienas iš septynių Gedimino sūnų, kuris pašalindamas iš Vilniaus Jaunutį (Yavnuty) pasidaręs Didžiuoju Lietuvos Kunigaikščiu.

Skyriaus apie Lietuvą gale paduotas ilgas literatūros sąrašas, kuriame iš naujesniųjų lietuvių veikalų paminėti:

Kazys Pakštas, Le climat de la Lituanie (1926), Stasys Elsbergas, Lietuvos Žemės Reforma (1935), Jurgis Krikščiūnas, Agriculture in Lithuania (1938), Zenonas Ivinskis, A Contribution to the History of the Conversion of Lithuania, Kazys Pakštas, The Lithuanian Situation (1941), Anicetas Simutis, The Economic Reconstruction of Lithuania after 1918 (1942).

L.G.K.

VYRO PASIKEITIMO METAI

"50 metų kaltinamojo elgesys rodo jo pasibaisėtiną giliausią dorinį nusmukimą. Po 25 metų laimingo šeimyninio gyvenimo, jis apleidžia žmoną ir vaikus, norėdamas su blogo vardo kino starliste išeikvoti savo sutaupas. Tuo tarpu kai jo šeima skursta, jis perka jai brangias dovanas, jis nesirūpina savo darbu, o kai jam trūksta pinigų, jis pasisavino firmos, aklai juo pasitikėjusios per 30 metų, stambias pinigų sumas, kad galėtų ir toliau ištvirkauti".

Šie valstybės gynėjo aštrūs žodžiai pavaizduoja vyro tarp subrendimo ir senatvės kasdieninę tragediją. 50 metų amžiaus vyras ne vien tiktai romanuose ir scenos veikaluose, bet ir gyvenime dažnai susiduria su pagundomis, kurios kokia nors kvailyste sunaikina jo gerai sutvarkytą gyvenimą arba bent gresia jį sunaikinti. Tai yra jo pavojingas amžius. Laimei, tikrų tragedijų, palyginti, retai pasitaiko. Vyro savivalda ir atsakomybės jausmas, o jo gyvenimo palydovės supratimas ir atlaidumas padeda jam išvengti šių pavojų.

Klimakteriniai (pasikeitimo) metai?

Faktas, kad vyras nuo 45 iki 55 metų — taip pat kaip ir moteris — pergyvena tam tikrus kūno ir sielos pasikeitimus, suteikia progos kalbėti apie "vyro besikeičiančius metus". Pastaraisiais metais medicina nuodugniai nagrinėjo šį klausimą ir priėjo išvados, kad vyre jokio fiziologinio vyksmo neįvyksta, kuris atitiktų moters klimakteriniam periodui (žmogaus gyvenimo kritiškas laikotarpis, kada įvyksta dideli kūno, sveikatos pasikeitimai ar greičiausiai gali įvykti). Moters svarbesniųjų liaukų veiksmų visiškas pasikeitimas įvyksta anksčiau ar vėliau, nuo 45 iki 55 metų. Vyro panašus pasikeitimas įvyksta vėliau, be to, jis vyksta palaipsniui, išsidėstęs per daug metų, todėl jokių staigių kūno ir sielos krizės reiškinių nepasireiškia.

Tuo tarpu kai moterys po 50 metų tik atskirais atvejais sulaukia vaikų, vyro veisimosi pajėgumas teoriškai neapibrėžtas. 60 metų tėvai, sulaukę vaikų, nėra jokia retenybė, o rusų biologas, Nobelio premijos laimėtojas, Mečnikov, praneša du atveju, kada 91 ir net 103 metų seniai buvo tėvais.

Antra vertus, negalima užginčyti, kad nuo 45 iki 50 metų įvyksta tam tikri fiziniai pasikeitimai: daug vyrų, nepaisant saikingo maisto, sporto ir gimnastikos, šiek tiek nutunka, kūnas netenka lankstumo, šiuo metu batų raiščius rišant, užuot pasilenkus, mėgstama uždėti koją ant kėdės, atsiranda įvairūs negalavimai: rūkymo kataras (sloga), reumatiniai skausmai, galvos skaudėjimas, nuovargis. Žinoma, tokiais negalavimais skundžiasi ir jaunesni, bet žili plaukai, plikė ir "senatvės pramatymas", klaidingai vadinamas gyvenimo pramatymas, yra aiškūs senatvės požymiai.

Balansas ir uždarų durų panika

Tačiau šie visi kūno reiškiniai yra tik išsivystymo stadijos (raidos laipsnio) normalūs išoriniai ženklai, ne tokie, kaip moters klimakterijumo metais, kada įvyksta liaukų išskyrimų sistemos greitas pasikeitimas. Tokiam pasikeitimui vykstant, moteris gali pergyventi tam tikrus sielos neramumus: prislėgtą nuotaiką, perdidelį jautrumą, savo vertės žinojimo susilpnėjimą. Vyro atveju nėra jokio tiesioginio priežastinio ryšio tarp jo kūno senatvės reiškinių ir dažnai pasireiškiančios psichologinės krizės, kurią jis šiuo kritišku laikotarpiu pergyvena.

Bet netiesioginis ryšys gali būti: jei 50 metų vyras buna nuvargęs ir blogai nusiteikęs, jei jis nejaučia jokio noro darbui ir malonumui, jei jis, galbūt, linkęs atlikti neapgalvotą kvailystę (anot mūsų patarlės "žilė galvon, velnias uodegon"), tai nėra psichologinio vyksmo padarinys, bet faktas, kad šių išorinių ženklų dėka jis supranta, jog sensta. Jį slegia metai, kad jam reikia naudoti akinius, kad jo plaukai žilsta arba krinta, kad jis, lipdamas laiptais, uždūsta, bet neišvengiama išvada, kurią jis dėl šių ženklų turi padaryti: jis yra ant subrendimo ir senatvės slenksčio.

Kada tai jam paaiškėja, jis linkęs daryti savo gyvenimo balansą (pajamų bei išlaidų sąskaitų suvedimą). Aktyvų (pajamų) pusėje yra jo pasisekimai, atsiekti tikslai. Pasyvų (išlaidų) pusėje nusivylimai, nepasisekimai ir viskas, ką jis norėjo pamatyti ir pergyventi, bet nematė ir nepergyveno. Jis netapo skyriaus šefu, kuo norėjo būti. Jis neturi namo, nors norėjo jį įsigyti, jis nebuvo Indijoje, nors tokią kelionę buvo numatęs.

Iki šiol jis tikėjo turįs viskam pakankamai laiko. Dabar jis žino, ar tiki, kad sugaištą laiką negalės atsiimti. Jį apninka "uždarų durų panika", baimė, kad jo gyvenimo durys užsidarys ir jis niekuomet neturės progos pergyvenimų patirti.

Šiuo metu daug vyrų taip pat linkę apgailestauti "perdaug solidžiai" gyvenę. Jei šiuo laikotarpiu jie sutinka jauną moterį — nesvarbu ar ji jiems abejinga ar tikrai myli ar nori juos išnaudoti — kuri suteikia jiems progos "atsiimti sugaištą laiką," jie ne tik šiai pagundai pasiduoda, bet, be to, šį nuotykį laiko "jų paskutiniu didžiausiu pergyvenimu". Nes tai yra jų išsilgtas patvirtinimas, kad jie dar nepriklauso "senam laužui".

Julijus Cezaris buvo 53 metų amžiaus, kada jis Veneros šventykloje pastatė Kleopatros statulą. Liudvikui XIV sukako 46 metai, kada jis slaptai vedė Maintenon. Didžiųjų žmonių pavojingas amžius šen ir ten yra veikęs pasaulio istoriją, o mažųjų žmonių — sukrečia jų pačių ir jų šeimų gyvenimą.

Šios stadijos sunkumus pasunkina dar ir ta aplinkybė, kad abiejų beveik vienamečių vedusiųjų kritiškas amžius sutampa, tokiu būdu jiems trūksta partnerio meilingo supratimo, kurio jie ypač šiuo metu labai reikalingi. Mat, pats partneris šiuo metu yra pradės sielos pusiausvyrą.

Taigi, būtų galima kalbėti apie vyro psichinius pasikeitimo metus. Vyras, kuris šiuo metu rimtai būna išmuštas iš gyvenimo vėžių, reikalingas ne skyrybų advokato pagalbos, o gydytojo — ne tiek kūnui, kiek dvasiai pagydyti. Patyręs gydytojas galės išaiškinti 50 metų pacientui, kad jo uždarų durų panika, jo mažavertybės jausmas ir senatvės baimė pagrįsta psichologine apgaule ir biologinių faktų nežinojimu.

Psichologinė apgaulė

Nors medicina ir pripažįsta, kad maždaug nuo 45 metų kai kuriais atžvilgiais prasideda nauja išsivystymo stadija, subrendimo amžius, bet tikroji senatvė prasideda tik antroje stadijoje, gyvenimo septintame dešimtmetyje. Negalima užginčyti, kad šiame subrendimo amžiuje pasireiškia tam tikri fizinio pasenimo ženklai. Bet iš tikrųjų šis pasenimas kai kuriais atžvilgiais jau žymiai anksčiau prasideda: pav., raumenys ir plaučiai pajėgiausi 25 metų, todėl 30-ties metų sportininko karjera jau pradeda kristi. Smegenų svoris didžiausias būna 18 metų, o po to pradeda mažėti. Tačiau, tarp smegenų svorio ir dvasinio pajėgumo negalima nurodyti jokio tiesioginio ryšio. Nors jaunų asmenų mechaninis pajėgumas mokytis didesnis kaip senesnių — pav., kalbas mokytis — bet ir čia prasideda menkėjimas daug anksčiau negu kritiškame amžiuje, vis dėlto abejotina, ar kas nors galėtų tvirtinti, kad taip pat ir dvasinis, kūrybinis pajėgumas menkėja.

57 metų Cervantes parašė Don Kichotą, 56 Kantas Kritik der reinen Vernunft, 61 metų Tolstojus Prisikėlimą, 66 metų A. France — Dievai troškta, V. Hugo, Ibsenas, Gide ir daug kitų, būdami 70 metų, tebebuvo savo kūrybinio pajėgumo viršūnėje. Galilėjus padarė didžiausius atradimus senatvėje, Pasteuras, būdamas 63 metų amžiaus, surado skiepus nuo pasiutligės. Michelangelo ir Tintoretto žiloje senatvėje nutapė tobulus paveikslus. 64 metų Edisonas vadino save jaunu žmogumi, o kompozitorius Auberis, būdamas 87 metų, parašė paskutinę operetę. Jis mėgdavo sakyti: aš ne 80 metų amžiaus, bet keturis kartus 20 m. amžiaus.

Beveik visi šiandieniniai pasaulio vadovaujantieji politikai jau peržengė "pavojingą amžių." Churchill, Adenaueris jau yra aštuntame dešimtmety. Trumanas ir Stalinas, pakeisti jaunesniais, biologine prasme buvo seneliai, kada jie vairavo savo tautas.

Jokie kūno organai taip pat ir smegenys nesusidėvi. Priešingai, smegenys ir raumenys uoliu naudojimu ir nuolatine mankšta tvirtėja. Tai ir yra senių dvasinio pajėgumo paslaptis.

Pagaliau kiek tai liečia uždarų durų paniką, gydytojas 50 metų pacientui galės moksliškai išaiškinti jo psichologinę apgaulę: žmonių laiko supratimas yra sąlyginis, gyvenimo bėgyje jis keičiasi. 10 metų vaikui kalendoriniai metai sudaro jo ikšiolinio buvimo 1/10, 50 metų asmeniui — 1/50. Todėl vaikui metai atrodo ilgi, o suaugusiam trumpi. Vaikas norėtų, kad laikas kuo greičiausiai prabėgtų, suaugęs norėtų laiką sulaikyti ir nesenti.

Šis nuo amžiaus priklausąs reliatyvus laiko supratimas moksliškai vadinamas biotiniu laiku, kaip priešingybė astronominiam laikui. Bet šis biotinis laikas yra tiktai subjektyvioje žmogaus sąmonėje ir pagreitėjęs laiko prabėgimas, kurį senstąs asmuo tiki jaučiąs, iš tikrųjų pagrįstas psichologine apgaule. Objektyviai (bešališkai, tikrai) laikas nuo 45-jo iki 70-tojo gimtadienio tokio pat ilgio, kaip nuo 20-jo iki 45-jo gimtadienio. Taigi, pagal vidutinio gyvenimo ilgio statistinę tikimybę, žmogus pavojingame amžiuje dar gali tiek pat metų gyventi, kiek jis — suaugęs — yra pragyvenęs.

Gydytojui, taip išaiškinus pavojingo amžiaus vyrui, jis nusiraminęs ir kupinas gerų pasiryžimų, busu grįžta namo, ir viską, ką tik buvo girdėjęs, tuojau užmirš — kai tik jauna mergaitė mandagiai pasiūlys jam savo vietą.

J. S.

KAUNŲ MAISTO KRAUTUVĖ
Lietuviškos dešros, skilandžiai ir kiti maisto produktai.
52 Hudson Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. UL 8-7821

RUBBER STAMPS
CONCORD STAMP
79 Warren St. New York, N.Y.
Tel. BEekman 3-6828

Anų gerųjų laikų Lietuvos vaizdas.

IŠTIKIMAS LIETUVIS IR DEMOKRATAS

Dr. V. TERCIJONAS

Manyje susidarė įspūdis, kad senieji ateiviai lietuviai, užgrūdintį kovotojai už lietuvybę, kaip J. Ambraziejus ir kiti, šiam laisvės krašte per ilgus metus liko ištikimi savo idealams. Šie spaudos draudimo laikų ir 1905 m. revoliucijos veikėjai, pabėgę nuo caro valdžios kersto į šitą kraštą, buvo labai aktyvūs amerikos lietuvių gyvenime. Kai kuriem iš jų kelias į čia buvo vargingas ir ilgas. Jau minėtas Pijus Grigaitis, kitas revoliucionierius ir kovotojas prieš rusų valdžią 1905 m., buvo areštuotas ir kalinamas Suvalkuose ir jam grėsė mirties bausmė. Laimingu būdu jam pavyko pabėgti iš Suvalkų kalėjimo į užsienį, kur Šveicarijos universitete baigė teisės mokslą, o iš ten atvykęs į Ameriką, ėmėsi redaguoti Naujienų savaitraštį, vėliau dienraštį.

Kai kurie iš tų ateivių vėliau nukrypo į bolševizmą ir pasidarė žiaurios priespaudos ir tautžudybės garbintojai. Juozas Ambraziejus ir šiame krašte liko ištikimas lietuvybei ir demokratijos principams. Jis, kaip ir kiti jo bendradarbiai kovoję už lietuvių tautos teises, duoda gražų pasišventimo pavyzdį. Nors jų kova su rusų caro priespauda nebuvo pilnai laimėta, bet ji buvo tęsiama vėliau kitų iki buvo apvainikuota Lietuvos nepriklausomybės atgavimu 1918 m.

Tie laikai, palyginti, mažai aprašyti mūsų istorijoj ir literatūroj. Mūsų rašytojai ir poetai nedaug lietė tuos laikus savo raštuose, nors jie verti didesnio dėmesio. Daugiau įkvėpimo rašytojai semia iš antrojo pasaulinio karo su bolševikų ir vokiečių okupacijom ir tremties gyvenimu Vokietijoje. Tam laikotarpiui buvo paskirta daugiau romanų, atminimų ir šiaip raštų. Tuo tarpu reiktų žvelgti į mūsų tautos praeitį bent šimtą metų atgal, įskaitant Valančiaus, Daukanto ir spaudos draudimo laikus, arba nors 50 m. atgal, kada spaudos draudimas buvo panaikintas ir mūsų tauta, dalyvaudama 1905 m. revoliucijoj, pareiškė norą būti nepriklausoma.

J. Ambraziejus Amerikoj

Juozo Ambraziejaus darbus Amerikoje trumpai paminėsiu. Jis yra narys SLA, TMD, LSS (iki kovo 1909 m.), ALT, Sandaros. Buvęs Vienybės Lietuvninkų administratorius (1909 — 1916), Lietuvos Atstatymo Bendrovės direktorius (1920 — 1928), organizatorius — pirmininkas Liet. Laivakorčių Agentų Sąjungos (nuo 1928 m. iki šiol), Liet. Nepriklausomybės Fondo iždo globėjas (1914 — 1917), Tautinės Tarybos narys 1919, Vaizbos Buto Brooklyne pirmininkas (1933 — 1939). Jis buvo Lietuvos maisto produktų į JAV importininkas. Už nuopelnus Lietuvai, buvo apdovanotas Gedimino ordenu III laipsnio (1935 m.).

Nors dėdė Ambraziejus išgyveno Amerikoj 46 metus, bet didelio turto nesukrovė. Kaip ir daugelis kitų lietuvių, jis atvyko į šį kraštą, palyginti, jaunas (30 m.), bet nepasiruošęs emigracijai, nemokėdamas anglų kalbos ir nepažindamas šio krašto sąlygų ir galimybių pralobti. Vedamas patriotinių sumetimų, dalį savo sutaupytų pinigų jis investavo į Varpo Bendrovės akcijas Kaune, kitus padėjo į Kredito Banką Kaune. Tos jo akcijos ir pinigai dingo su Lietuvos nepriklausomybe.

Šia proga reikia paminėti, kad Dėdė Ambraziejus kovo 17 d. sulaukė 77 m. amžiaus, kuris žymiai prašoka šio krašto gyventojų vidutinį amžių. Iki šiol jis dirba savo agentūroje, 168 Grand St., Brooklyn, N. Y. Nežiūrint gilios senatvės, jis yra darbingas ir praleidžia savo įstaigoj 6 dienas savaitėj po 8, o kartais ir daugiau valandų. Nors nusiskundžia kai kuriais negalavimais ir kartais pastebi, kad paskutiniu laiku jo atmintis kiek nusilpnėjo net dėl jaunystės įvykių, kuriuos seni žmonės paprastai prisimena gerai.

J. Ambraziejus seka Amerikos lietuvių spaudą, prenumeruoja Vienybę, Dirvą, Sandarą, Sėją, Tėvynę.

Jis turi savo nuomonę įvairiais visuomenės reikalais ir klausimais ir progai pasitaikius tai pareiškia spaudoj, nors tai gali kai kam nepatikti. Pav., apie Kunigų Vienybės agitaciją prieš laikraštį Vienybę.

Kaip įvairių draugijų narys, Ambraziejus dalyvauja Sandaros, SLA, Prekybos Rūmų ir kituos posėdžiuos, kas jo amžiuje nėra lengva, nes sunkiai gali vaikščioti dėl įgyto Lietuvoje reumatizmo.

Lietuvaitės, kurios dalyvavo tautiniame darbe

Iš savo veiklos Lietuvoj J. Ambraziejus prisimena kelias lietuvaites, kurios tais laikais dalyvaudavo sykiu su vyrais draugijų susirinkimuos, vaidinimuos ir tt.

Dvi Matulaitytės, Justina ir Ona, iš Stebuliškių kaimo, Liudvinavo val. dalyvaudavo susirinkimuos. Matulaičių šei-

(Nukelta į 8 psl.)

STONY BROOK LODGE
Pr. Lapienės vasarvietė
SIŪLO KAMBARIUS ATOSTOGOMS, O SALĘ ir PARKĄ VASAROS POBUVIAMS.
Kainos visiems prieinamos.
SUSISIEKIMAS: automobiliais iš New Yorko 25 A keliu arba traukiniu iš Jamaica stoties į Stony Brook. Iš CONNECTICUT: iš Bridgeporto laivu persikelti į Port Jefferson. Stotyje ir uoste patelefonavus patinka vasarvietės mašinos.
ADRESAS:
Stony Brook Lodge, Stony Brook, Long Island, N. Y.
Telefonas: Stony Brook 7-0586. Vedėja Pr. Lapienė.

NEW YORKO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. F. M. BINTAKYS
16 Linden St.
Brooklyn, N. Y.
GLenmore 5-3012
VALANDOS:
Kasdien nuo 11 iki 1 ir nuo 6 iki 9.
Šeštadieniais nuo 11 iki 2.
Sekmadien. pagal susitarimą

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
Brooklyn, N. Y.
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

DR. JANINA SNIEŠKA
(DANTŲ GYDYTOJA)
408 Jay Str. Room 306,
kamp. Fulton Str. (Brooklyne).
Ofiso tel. ULster 8-8789
Namų tel. TAylor 7-8231
VALANDOS:
1 — 7 val.
susitarus
Ketvirtadieniais visą dieną ir šeštadieniais po pietų uždaryta.

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
Brooklyn, N. Y.
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

JOHN DERUHA, M. D.
Odos niežėjimas ir išbėrimai. Tulžies ligos. Galvos skaudėjimas, nemigas, jausmų komplikacijos, jautrumas, širdies ir skilvio ligos.
Apžiūrėjimas ir kraujo tyrimas 3 dol. Priėmimo valandos 10-2 ir 4-9.
128 E. 86th ST., NEW YORK CITY
Virš Lexington Ave. požeminio traukinio stoties. Lengva privažiuoti iš visur. Atskiri laukimo kambariai vyrams ir moterims.

JOSEPH SAMOSTIE, M. D.
Buvęs Berlyno universiteto klinikų prof. asistentas
Vyrų ir moterų aštrios ir chroniškos ligos.
RENTGENAS - ELEKTROTERPIA
Čia pat moterų ligų gydytojas
Nuo 10 val. ryto iki 6 v. p.p.
Priėmimo val. antr., treč. ir penkt. nuo 10 v. r. iki 6:30 v. v.
220 EAST 12th ST., NEW YORK 3, N. Y.
(Tarp 2nd ir 3rd Ave.) Tel. AL 4-4437

VISAME NEW YORKE NERASITE GRAŽESNIŲ IR PATOGESNIŲ SALIŲ, KAIP
GRAND PARADISE
Ką nerengtumėte — koncertą, vestuves, šokius, ar prakalbas — Grand Paradise gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.
Reikalų Vedėjas
A. WEINSTEIN
320 GRAND ST. BROOKLYN 11, N.Y.
EVergreen 7-1123

Prilaikykime Pinigus Savųjų Tarpe!
REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE
X. STRUMSKIS, savininkas
322 Union Avenue,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089
Vienintelė lietuvių degtinės ir vyno krautuvė, gyvuojanti jau 17 metų.

HERBERT & BLOOMFIELD, Inc.
AUTOMOBILIAI — NAUJI

SUNKVEŽIMIAI (TROKAI) vartoti
FINANSUOJA BANKAS
Autorizuotas
TAISYMAS FORD DALYS
Lietuvis JUOZAS E. ARBAČIAUSKAS,—Sav.
CHARLES H. BLOOMFIELD,—Sav.
110 Hempstead Turnpike, Franklin Square, L. I., N. Y.
Tel. HE 2-3800

IŠTIKIMAS LIETUVIS IR DEMOKRATAS

(Atkelta iš 6 psl.)

ma buvo davusi daug inteligentų, kurie pasižymėjo tais atgimimo laikais.

Ona Kisieliūtė iš Putriškių kaimo, Padovinio val.

Juzė Ambraziejūtė iš Panausupio kaimo, Padovinio val., Juozo sesuo, vėliau dr. Vlado Bagdono žmona, vaidino Bekampių Agotą.

Vitkauskaitė Pranciška iš Putriškių k., Padovinio val., vėliau pagal vyrą Lepšienė, vaidino Bekampienę.

Trys seserys Slavickiūtės nuo Liudvinavo, dalyvaudavo susirinkimuose.

Akelaitytė nuo Liudvinavo, dalyvaudavo susirinkimuose.

Petronėlė Ramanauskaitė iš Trakiškių kaimo nuo Marijampolės, dalyvaudavo susirinkimuos.

Barbora Masaitytė iš Pabaigų kaimo, nuo Marijampolės, vėliau pagal vyrą Rudvalienė ir jos sesuo Ona, vėliau pagal vyrą Balsienė, buvo Ambraziejaus giminaitės.

P. Ramanauskaitė ir B. Masaitytė, be dalyvavimo susirinkimuose, dar minėtinos kaip savo laikų gražuolės lietuvaitės. Vėliau 1929 m., kai J. Ambraziejus lankėsi Lietuvoje, jis rado jau ištekėjusias ir auginančias savo vaikus. Po antro pasaulinio karo, kaip tremtinės, jos atvyko su savo šeimomis į Ameriką, kur Ambraziejus taip pat jas pasitiko.

J. Ambraziejaus šeima

Dar kelis žodžius apie Juozo Ambraziejaus šeimą. Jis vedė Amerikoje ateivę iš Lietuvos Emiliją Jankevičiūtę iš Šeduvos val. ir miestelio. Su ja užaugino tris dukras: Birutę, Albiną ir Genovaitę. Visos trys baigė kolegijos mokslą ir ištekėjo už lietuvių, čia gimusių vyrų.

Tam tikru atveju J. Ambraziejui teko padėt nemažai pastangų, kad jo dukros netekėtų už svetimtaučių — airių. Jauniausios, Genovaitės, vyras Albertas Čižauskas, čia gimęs lietuvis, yra JAV vicekonsulas Milane, Italijoj.

Bet čia prasideda ir J. Ambraziejaus vaikų šeimose tas pats liūdnas vaizdas, kaip ir kitose Amerikos lietuvių šeimose. Jo anūkai — trečia karta — mažai kalba lietuviškai ir nenori tos kalbos vartoti.

Dėdė Ambraziejus turi pagrindo didžiuotis savo vaikais, kad jis davė gražų pavyzdį, išmokęs savo dukras gerai lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti, išleidęs jas už (čia gimusių) lietuvių vyrų ir sudraudęs, kad netekėtų už svetimtaučių, nes mišrių šeimų sudarymas yra greitas kelias į nutautėjimą.

Bet kas vyksta toliau? Ambraziejus turi anūką Petrą, 3 m. amžiaus, kuris eina į pradžios mokyklą (anksčiau ėjo į vaikų darželį), kur girdi tik anglų kalbą. Užkalbintas savo senelio lietuviškai, Petras jam atsako: "I am American boy", nors lietuviškai jis supranta, bet ta kalba nenori prabilti. Namie su anūku Petru lietuviškai kalba tik Dėdė Ambraziejus, o vaiko motina ir senelė (Ambraziejienė) daugiausia kalba angliškai.

Savo anūko atvaizdą Ambraziejus laiko savo ofise ant rašomo stalo ir, rodydamas jo atvaizdą savo klientams, kartais juokais sako, kad tai būsimas Lietuvos prezidentas arba kandidatas, nors jis nemoka ir nenori mokytis lietuvių kalbos.

Šitokį liūdną vaizdą, kuris nėra išimtis, bet greičiau taisyklė, tarp čia gimusių vaikų Amerikos lietuvių šeimose, matom todėl, kad, J. Ambraziejaus nuomone, mūsų vaikai neturi lietuviškų vaikų darželių ir tautinių mokyklų ir todėl čionykščiai lietuviai beveik neturi tautinio prieauglio arba atžalyno iš čia gimusių vaikų, kurie sutirpsta amerikonėjimo katile.

Jeigu skaityti kad senieji ateiviai yra šimto procentų lietuviai, tai jų čia gimę ir augę vaikai yra tik 50% arba pusiau lietuviai, nes jie tik savo šeimoj pramoko tėvų kalbą ir dar gal kiek parapinėj mokykloj, jeigu lankė. Bet yra šeimų ir net inteligentų, kur tėvai dirba lietuvių tarpe arba jų organizacijose, o vaikai nemoka ir nekalba lietuviškai.

Trečioji ateivių karta, anūkai, reiktų įvertint 25% arba tik 10% lietuviai, nes jie tik po truputį moka savo tėvų kalbos, o ketvirtoje kartoje nutautėjimas bus pilnas, nors gal jie dar žinos kokios kilmės.

UŽMEZGĖ RYŠĮ SU BALTIJOS EVANGELIKAIS

Ost — West — Kurier žiniomis, Pabaltijo bažnyčių padėtis buvo minima ir per vokiečių evangelikų bendrą vakarinių ir rytinės zonų kongresą Leipzige. Esą, pirmą kartą po karo vokiečių evangelikų bažnytinei vadovybei Vokietijoje pavyko užmegzti ofic. ryšį su sovietinio Pabaltijo respublikų evangelikais. Tai pareiškė dr. Hildegard Schoeder per vieną minimojo kongreso posėdį. Dr. Schoeder priklausė prie tos vokiečių evangelikų teologų grupės, kuriai buvo leista 3 savaites išbūti Sov. Sąjungoj ir sudaryta proga susitikti su evangelikų Rygos arkiv. Turs ir Kiivit — Talino. Jie patyrę, kad šiuo metu estų ir latvių liuterių bažnyčios turinčios po 700,000 tikinčiųjų ir po 100 pastorių. Petro bažnyčia Rygoj yra smarkiai apgriauta ir numatyta paversti muziejumi. Ypač sunkų esą su evangelikų dvasininkų prieaugliu. Turs ir Klivit stengiasi teikti religinius patarnavimus ir kitoms protestantų tikybinėms bendruomenėms Sov. Rus.

LIETUVIAI ADVOKATAI

ST. BREDIS, JR.
37 Sheridan Avenue,
Brooklyn 8, N. Y.
AP. 7-7083

KĘSTUTIS W. MICHELSON
111-15 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL 18, N. Y.
VIrginia 7-4111

CLEMENT A. VOKET
(Vokietaitis)
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS 73, N
NEwton 9-6620

ALFRED J. WENTZ
225 S. 4th Street,
BROOKLYN, N. Y.
EVergreen 7-8067

A. Andriuškevičius
Laikrodininkas ir Juvelyras
Didelis brangenybių pasirinkimas.
485 Grand St.,
Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 4-2318

DULKIŲ SIURBLYS
namų švarai palaikyti būtinas.
Žinomus "ELECTROLUX" siurblius (vacuum cleaner) ir vaškavimo mašinėles jums namuose parodys fabriko atstovas
Julius T. Jacyna.
Rašykite: 328 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. MU 4-3171, namų EV 7-0463.
Kainos nuo 25 dol.
Taip pat parduoda "FLAVORSEAL" firmos Stainless Steel puodus virti be vandens.

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.
ŠOKIAI
PENKTADIENIŲ VAKARAIS
BARAS, RESTORANAS,
SALĖ vestuvėms, parengimams, susirinkimams etc.
Vyt. BELECKAS,
savininkas

1883 MADISON ST. BROOKLYN 27, N. Y.
Tel. EV 2-9586 (Prie Forest Ave. stoties), Ridgewood

MĖSOS URMO PARDAVIMAS
ALBRECHT & KOELBER
197 NORTH 6th ST. BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 8-6322

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS
TREČIADIENIAIS, NUO 9:30 IKI 10 VAL. VAK.
IŠ WWRL, 5000 kcl.
Telefonas: EVergreen 4-9293
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS
Kelionės laivais ir lėktuvais, Įvairiausios apdraudos, Nuosavybių pirkimo ir pardavimo, Biznio knygų vedimo, Taksų (income tax) paruošimas, Pinigų persiuntimo ir skolinimo, Imigracijos ir pilietybės, Notarinių dokumentų tvirtinimo. Vertimų ir įvairiausiais kitais reikalais.
KNYGYNAS—LAIKRAŠČIAI IR KNYGOS
Visais reikalais jums greitai ir maloniai patarnaus broliai
ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
315 WALNUT ST. (kamp. Adam St.) NEWARK 5, N. J.
Telefonas MArket 2-4867

WAGNER THEATER
KASDIEN DVI FILMOS VOKIEČIŲ KALBA
PASAULINĖ KRONIKA
Filmos keičiamos penktadieniais visai savaitei
110 WYCKOFF AVE., BROOKLYN, N. Y.
Patogus privažiavimas:
Kasa atidaryta 1 val. kasdien. Tel. HE 3-2613
BMT Subway — Canarsie Linija iki DeKalb Ave. Stoties.

JOE & RUDY'S BAR and GRILL
NAMŲ GAMYBOS MAISTAS
MŪSŲ SPECIALYBĖ
150 N. 4th St., Brooklyn 11, N. Y. (Bedford Ave. kampas)
EVergreen 4-8325

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius — ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

SHALINS FUNERAL HOME
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
F. W. SHALINS, Jr. — J. B. SHALINS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

MARCY FUNERAL HOME, Inc.
AUGUST P. GUSTAS, Prezidentas
354 MARCY AVENUE BROOKLYN, N. Y.
(KOPLYČIOS SUTEIKIAMOS IR KITUR)
EVergreen 7-4774

PATRICK FUNERAL HOME
635 NORTH WOOD AVENUE, LINDEN, NEW JERSEY
Telephone LInden 2-4119

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
410 METROPOLITAN AVE., BROOKLYN 11, N. Y.

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

Namai pardavimui
NAMŲ SAVININKAMS: Turime šimtus nuomininkų, kuriems greitai reikia buto Brooklyne arba Queens County. Mes galime jūsų butą išnuomoti tokiam nuomininkui, kuris jums patinka. Butas gali būti su arba be centralinio šildymo. Patys nuomininkai išdekoruos visą butą. Už visą šį pa tarnavimą savininkui nereikia nieko mokėti. Jeigu turite arba netrukus turėsite tuščią butą, tuojau skambinkite mums telefonu: VIrginia 9-0842.
APDRAUDA - INSURANCE
Mūsų apdraudos ekspertai tinkamai sutvarko ir parūpina visokią apdraudą namams, bizniam, automobiliams, baldams ir Life insurance. Bet kurios apdraudos reikalu, prašome kreiptis mūsų įstaigon.
ORMAN & MICHELSON
111-15 Jamaica Avenue
Richmond Hill, N. Y.
VIrginia 9-0842
arba VIrginia 7-4111
Valandos: Kasdien iki 8 val.

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
VIrginia 9-0842 ir
VIrginia 7-4111

NERVINĖ

Alexander's Nervinė, kuri turėtų veikti nuo nervų ligų, yra mišinys stiprių ir brangiausių šaknų, žiedų, žievių ir žolių, ir tas mišinys padeda nuo visokių nervų sujrimų, galvos skaudėjimų, kvaišimų, isterijos, rūpesčio, susikrimtimo, bemiegės, karščiavimų, išgąsčio, persidirbimo ir kitų nervinių negalavimų. Gerdamas tą mišinį gauni maistą nervams šios gyduolės kainuoja -5.00 svaras. Už $2.00 prisiunčiame 5 uncijas. Į Kanadą $2.25.
ALEXANDER'S CO.
414 Broadway
South Boston 27, Mass.

POLAKAS GARANTUOJA, kad galima mokėti brangiau, bet negalima suruošti geresnių laidotuvių

$250 ąžuolinis karstas
Laidotuvių kaina nėra problema, nes mes turime didelį pasirinkimą karstų.
Audeklu dengtas nuo -95
Ąžuolinis nuo $250
Mahagoni med. nuo $495
Metaliniai nuo $385
Nemokamai koplyčia
Antanas Polakas
LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA
151 METROPOLITAN AVE.,
Brooklyn, N. Y.
Telefonas EVergreen 7-8479

LITHUANIAN AMERICAN AUTO SCHOOL
Užsirašykite į auto mechanikų ir šoferių mokyklą
GR. 7-8951

Padėsime jums egzaminuose išrūpinti vairuotojų leidimą. Mūsų mokiniai išmokę gauna diplomus. Padedame gauti darbą. Pamokos dienomis, vakarais ir sekmadieniais. Instruktoriai patyrę savo srities žinovai. Mokykla veikia nuo 1916 m.
L. TIKNEVIČIUS, Direktorius
Metropolitan Auto School
155 2nd AVENUE
Tarp 9-10 gatvių, New York City

ALLIANCE CRYSTAL COCKTAIL BAR
Kazys ir Alvina Butvidai
Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausios rūšies maistas, įvairiausi gėrimai
DU ORKESTRAI, "FLOOR SHOW" IR ŠOKIAI
Vakarais muzika prie baro.
80 ST. MARKS PLACE NEW YORK, N. Y.
(8-b St. ir 1st Avenue) GRamercy 7-9765

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA
V. LUKAS, vedėjas

Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kuo geriausiai.
532 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

Telefonas: EVergreen 7-7411
LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA
KLEEN KOL COAL CO.
Anglys, Coke ir Aliejus
496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
Gyvenamoji vieta:
65-43 Grand Ave., TWining 4-8087 Maspeth, N. Y.
Telefonuoti po 5 val. vakarais

POVILANSKŲ BARAS IR RESTORANAS
SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9737

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV. 7-2043

M. and Z AUTO COLLISSION WORKS
I. MALDUTIS ir Z. ZALIAUSKAS
(Tarp Morgan ir Bushwick Ave.)
Tel. EV 8-9794
Lietuvių specialistų auto taisymo dirbtuvė
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

PIRKDAMI BALDUS DIRBTUVĖJE JŪS SUTAUPYSITE 50 NUOŠIMČIŲ
(Parodę šį skelbimą)
Mes kviečiame aplankyti mūsų minkštų baldų dirbtuvės parodą ir pasinaudoti šia proga.
Mes gaminame baldus pagal užsakymą ir individualų skonį, duodami penkių metų garantiją.
Niekur nerasite gražesnių, tvirtesnių ir geresnių baldų, kaip mūsų keturių aukštų dirbtuvėje.
Mūsų gamybos baldai lietuviams yra žinomi nuo 1928 metų. Dabar mes same pasiruošę patarnauti ir naujakuriams...
ATLANTIC UPHOLSTERY CORP.
(Prieš Williamsburg Savings Banką)
174 BROADWAY (Driggs Ave.) BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-1954

JULIUS' RESTAURANT
JULIUS DAUGMAUDIS,
Savininkas
ĮVAIRŪS GĖRIMAI, PIRMOS RŪŠIES MAISTAS
273 GRAND STREET, BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 4-9533.

Tel. VIrginia 9-3112
PARK FLORIST
Matthew Mažeika
Gėlės pristatomos į bet kurią pasaulio vietą.
8015 JAMAICA AVE., WOODHAVEN 21, N. Y.
(Skersai nuo Haven teatro)

NORITE GEROS — MENIŠKOS
FOTOGRAFIJOS:
PORTRETO,
ŠEIMOS,
VAIKŲ,
įvairių progų nuotraukų?
Jums geromis sąlygomis padarys
VYT. MAŽELIS,
baigęs New York Institute of Photography,
422 MENAHAN STREET, BROOKLYN, N. Y.
skambinti tel. HY 7-4677

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

Jonas Budrys, Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke, išvyko kelioms savaitėms atostogų.

Z. Umbražiūnas, buvęs Vienybės korespondentas Paryžiuje, keletą metų gyvenęs Kanadoje, persikėlė į Jungtines Valstybes. Svečias lankėsi Vienybės įstaigoje.

J. Trečiokienė, kuri praeitą šeštadienį dalyvavo Dalios Devenytės ir dr. K. Bobelio vestuvėse, dabar iš New Britain, Conn., mums rašo, kad vestuvių puotoje buvę apie 125 asmenys.

Dr. J. K. Valiūnas, Neris International Inc. direktorius, šio mėnesio pabaigoje biznio reikalais skrenda į Japoniją ir kitus Tolimųjų Rytų kraštus.

Antanas Vaivada su žmona ir sūnum atvyksta iš Washingtono dalyvauti vienybiečių išvykoje, kuri bus šį šeštadienį Lapienės vasarvietėje. Kartu grįžta Tysliavų Juozukas, mėnesį laiko praleidęs Vaivadų rezidencijoje — Virginijos valstybėje.

X. Strumskis grįžo iš Dalas, Texas, kur jis savo asmeniškais reikalais buvo nuskridęs keletui dienų.

W. F. Laukaitis, Baltimorės magistratą vyriausias teisėjas, vykdamas su žmona atostogų į Nova Scotia, buvo sustojęs New Yorke.

O. Zakarauskienė, Piliečių Klubo vedėjo žmona, grįžo iš atostogų, kurias ji praleido Catskill kalnuose.

M. Diržienė, siuvėjų kontraktoriaus Jurgio Diržio žmona, grįžo iš Rumford, Maine, kur ji buvo nuvykusi į savo dėdės Pociaus laidotuves.

St. Maziliauskas, nuolatinis Vienybės bendradarbis Bostone, neseniai lankėsi New Yorke.

Elena Vainiūnienė, Philadelphijos lietuvių banko siunčiama, išvyko bankinių studijų tikslais į Indiana universitetą.

J. Šunskis, Vienybės agentas Amsterdam, N. Y., praeitą sekmadienį lankėsi pas seserį Brooklyne.

Mind. Bacevičius, Uršulės Bacevičienės sūnus, grįžo iš karo laivyno tarnybos. Kitas Bacevičienės sūnus, Algirdas, su žmona Barbara susilaukė antro sūnaus.

H. Povilanskienė išvyko dviem savaitėm atostogų į Menderių ūkį New Yorko valstybėje.

J. Šiaučiūnas, mūsų bendradarbis, rašo: "Sveikinu vienybiečius iš Ellenville kalnų. Čia smagu atostogauti, tik ilgu be laikraščio Vienybės".

Drąsutis Gudelis, vienybiečio Jurgio Gudelio sūnus, po tarnybos Korėjoje ir ilgesnių atostogų namie, šiomis dienomis grįžo į savo dalinį Floridoje.

E. Kaminskas, medicinos studentas ir pirmasis Seeton Hall kolegijos mokinys (Elizabeth, N. J.) Atlanto pakraščio skautų stovykloje bus instruktorius sveikatos reikalais.

J. Kumpikas savo dirbtuvę, iki šiol turėtą BALFo patalpose, perkėlė į 119 Grand St.

IŠNUOMOJAMAS keturių kambarių butas be apšildymo. 35 dol. mėnesiui. Kreiptis: V. Žukas, 752 MacDonald St., Brooklyne. Važiuojant Broadway linija (BMT), išlipti Halsey stoty.

ŠĮ ŠEŠTADIENĮ VIENYBIEČIAI RENKASI PRANĖS LAPIENĖS VASARVIETĖJE

Bus įdomi programa. – Aktorius Vitalis Žukauskas papasakos vėliausias lietuviškos politikos naujienas. – Pietūs, žaidimai ir laimėjimai.

Šį šeštadienį Pranės Lapienės vasarvietėje, Stony Brook, L. I., įvyksta Vienybės ir jos skaitytojų diena, kurioje, atrodo, dalyvaus nemažai laikraščio draugų iš New Yorko ir jo apylinkių. Renginiai ir vietos biznieriai, siuvėjų kontraktoriai, Matulis, Vaiginis, Diržis, Mičiulis ir kiti. Matulis žadėjo suorganizuoti net 40 ekskursantų. Taip pat ruošiasi dalyvauti New Jersey ir Connecticut valstybių vienybiečiai. Išvykoje bus svečių net iš Washingtono: Antanas Vaivada su šeima ir kt.

Vitalis Žukauskas

Bus įdomi meninė programa. Aktorius Vitalis Žukauskas papasakos vėliausius lietuviškos politikos įvykius. Be to, dalyvaus solistės: Vincė Jonuškaitė, Rožė Mainelytė ir Lionė Jodytė. Šokiams gros Jezavito orkestras.

Be meninės programos, publika turės progos dalyvauti žaidimuose ir laimėjimuose. Apie antrą valandą po pietų išvykos šeimininkės svečius vaišins šiltais valgiais. Visą laiką veiks bufetas su gėrimais ir užkandžiais.

Pramoga įvyks net ir tuo atveju, jeigu būtų lietinga diena, nes Pranės Lapienės vasarvietėje yra daug vietos po stogu. Šiaip jau, jeigu bus giedra, dalis pramogos vyks po atviru dangumi, tarp medžių. Net pietūs bus duodami lauke.

Kadangi pramoga įvyksta šeštadienį, tai svečiai galės linksmintis iki vėlumos, nesirūpindami, kad rytojaus dieną reikės eiti į darbą.

Svečiai, ypač tie, kurie ta proga norės pasimaudyti, kviečiami atvykti iš pat ryto.

Juozas Ginkus spaudos laisvės atgavimo sukakties proga, be to, dėl atostogų negalėdamas dalyvauti šio šeštadienio vienybiečių pramogoje, Vienybės reikalams paaukojo 50 dolerių.

R. Kezys iš Brooklyn, N. Y., yra paskirtas Atlanto pakraščio skautų stovykloje leisimo dienraščio atsakominguoju redaktoriumi. Jam talkins Gr. Frankaitė (Brooklyn) ir Al. Bričkus (Boston).

Ona Jakštienė, labai nuoširdi vienybietė, sveikina mus iš Batavia, N. Y.

Kun. P. Zittus, Philadelphijos lietuvių tautinės parapijos klebonas, buvo atvykęs į New Yorką ir ta proga lankėsi Vienybės įstaigoje.

Pranas Stankus, dainininkas, praneša, kad naujas jo studijos adresas yra 142 W. 44th St., Apt. 71, New York, N. Y. Telefonas JUdson 6-4910.

J. Ulėnas, New Yorko skautų draugovės draugininkas, yra paskirtas Atlanto pakraščio skautų stovyklos programos vedėju.

Pramogoje taip pat dalyvaus fotografas Vytautas Mažėlis. Jis fotografuos pavienius pramogos dalyvius ir grupes. Vėliau visos tos nuotraukos, kartu su pramogos aprašymu, pasirodys Vienybėje.

Vakare, sutemus, parke degs laužas...

Įžanga, įskaitant pietus ir visus kitus pramogos malonumus, 2 dol. 50 centų.

Kelrodis į Stony Brook Lodge skelbime.

Mano įspūdžiai iš Chicagos

Nuvykęs į Chicagą, La Salle stotyje jau radau laukiantį Joną Giedrį, mano artimą giminaitį. Gi, nuvykus į jo namus, mus pasitiko Bartkai ir Levinai. Po vaišių ir pokalbių, mes vykome į Marquette parką, aplankyti Dariaus ir Girėno paminklo. Čia pat turėjome progos apžiūrėti neseniai pastatytą Marijos mokyklą. Tai didžiulis pastatas. Sakoma, kaštavęs apie tris milijonus dolerių. Tik gaila, kad iš lauko nepažymėta, kad tai lietuvių mokykla. Vėliau aplankėme vienuolyną ir šv. Kryžiaus ligoninę.

Tai buvo sekmadienis (liepos 11). Mes užėjome ir į šv. Marijos bažnyčią, kur po pamaldų turėjau progos pažinti daug lietuvių. Nors radau nemažai skaitančių Vienybę, bet gavau ir naujų skaitytojų.

Chicagos lietuviams priklauso mūsų pagarba. Jie turi daug draugijų, įstaigų ir įmonių. Ir patys jie gyvena pasiturinčiai. Sakoma, kad tik vieno Marquette parko apylinkėje lietuvių esama apie 25,000. Nenuostabu, kad Chicagos lietuviai, be daugelio bažnyčių, turi ir dvejus kapus — šv. Kazimiero ir tautinius.

Vėliau teko aplankyti ir kitus chicagiečius: Balučius, Aučiūnus, Jadvygą Kolienę, Marijoną Skudlerak, Oną Kolienę, Joną ir Marijoną Daraškus, Jiešmantus ir visą eilę kitų. Ješmantai, pasirodo, gerai pažįsta Juozą Garšvą ir Juozą Ambraziejų Brooklyne.

Kiek teko patirti, Chicagos lietuviai šiuo metu gana gerai dirba. Tiesa, siuvėjų dirbtuvės, kaip ir New Yorke, neperdaugiausia turi darbo. Šia proga turiu pasakyti, kad Chicagos šiuvėjų dirbtuvės yra gana didelės. Kai kuriose jų dirba po tris ir net keturis tūkstančius siuvėjų. Chicaga — pramonės centras ir antras savo didumu miestas Amerikoje. Berods, tai labiausiai isiplėtęs miestas pasaulyje.

Jonas Krunklys

Įspūdžiai iš New Yorko skautų laužo

Pereitą šeštadienį, rugp. 7 d., netoli 300 Brooklyno lietuvių skautiško jaunimo bei visuomenės porą valandą praleido New Yorko skautų suruoštame lauže Forest Parke.

Laužą atidarė R. Kezys, pakviesdamas New Yorko skautų vietininką A. Samušį tarti žodį. A. Samušis kvietė susirinkusius skautų tėvus bei visuomenę organizuotai remti skautus, jei norima, kad šis gražus būrys lietuviško jaunimo liktų ir toliau lietuvybės išlaikymo bazė.

Jauniems New Yorko skautų vadovams ir patiems skautukams būtų tikrai didelis moralinis ramstis, žinant, kad toks skautų rėmėjų komitetas egzistuoja.

Toliau laužą vesti perėmė R. Kezys, talkininkaujant V. Aksiniui, R. Šilbajoriui, V. Šventoraičiui. Čia netrūko ir skambių lietuviškų dainų, juoko ir įvairių skautiškų triukų.

Labiausiai publiką sujudino estafetė, į kurią buvo įtraukti ir svečiai. Buvo tikrai skanaus juoko, kai p. Reventas savo didelio ūgio dėka neturėjo beveik jokio vargo pasilenkęs apsisukti penkis kartus aplink lyg smeigtą lazdą, ją beveik peržengdamas, kai tuo tarpu dr. Naokas turėjo bėgti aplinkui kuone riščia, ir grįžo į savo komandą, tarsi išgėręs bonką degtinės.

Laimėjusioji grupė, vedama p. Frankienės, gavo dovaną, kurią paaukojo p. Tercijonienė.

Visą eilę pasirodymų davė ir jaunieji skautukai. Laužavedys pripasakojo visokių juokų.

Gale laužo studentų skautų korp! Vytis vardu susirinkusius pasveikino V. Šventoraitis.

Be jau minėtų asmenų, laužo dalyvių tarpe taip pat matėsi dr. Tercijonas, p. Paprockienė, ponai Ulėnai, Kezlai, Raliai, Arūnai ir kt. Buvo svečių ir iš kitų vietovių: Edv. ir Evelina Kaminskai Elizabeth, N. J. skautų vadovai, N. Stadalnikaitė, žinoma pianistė bei skautų ir studentų veikėja iš Stamford, Conn.

Įspūdingai nuskambėjus, tradicinė skautų vakaro daina sujungė dalyvius rimties ir broliškumo nuotaika. **Sk.**

James Stewart ir Grace Kelly "Rear Window" filmoje.

PREMIJOS LAIŠKŲ RAŠYTOJAMS

Common Council for American Unity praneša, kad ta organizacija paskyrė pinigines premijas ($125) už geriausius pareiškimus, kaip susirašinėjimas su draugais ir giminėms užsienyje yra vartojamas ugdyti geresnį Amerikos supratimą ir paneigti klaidingas nuomones apie JAV. Kas tik rašo draugams ir giminėms kitose šalyse, gali dalyvauti konkurse. Konkursas baigsis rugpjūčio 31 d.

Pabrėždamas, kad milijonai laiškų, amerikiečių išsiųsti į užsienį, kasmet yra vienas sėkmingiausių būdų paskleisti teisybę apie JAV kitų kraštų žmonėms, Read Lewis, Common Council egzekutyvis direktorius, sakė, kad konkurso tikslas — "gauti patarimų ir pavyzdžių, kurie bus naudingi kitiems laiškų rašytojams kaip jie galėtų savo laiškuose į užsienį nuvaizduoti gyvenimą Amerikoje ir kovoti prieš komunistinę propagandą".

Common Council skelbia sekančias taisykles:

1. Parašykite pareiškimą apie "Kaip aš vartoju savo laiškus draugams ir giminėms užsienyje paskleisti teisybę apie JAV ir Amerikos gyvenimo būdą".

2. Pareiškimai turi būti nedaugiau 1,000 žodžių. Galima cituoti iš aktualių laiškų, išsiųstų užsienin, arba iš ten gautų laiškų. Galima parašyti kaip yra vartojama nuotraukos, iškarpos, laikraščiuose dedama medžiaga, pavyzdžiai, kaip laiškai padeda paneigti neteisybę apie JAV irtt.

3. Nebūtina vartoti anglų kalbą.

4. Premijos: pirma $50, antra $25 ir 10 po $5.

5. Galima pareiškimus siųsti visą rugpjūčio mėnesį, bet ne vėliau 1954 m. rugpjūčio 31 d.

6. Siųskite: Letters from America Contest, Common Council for American Unity, 20 West 40th Street, New York City 18, N. Y.

●

Pranės Lapienės vasarvietėje atostogauja J. Rumbaitienė su sūnum, J. Andriuškevičius, inžinierius A. Mačiulis, o savaitės pabaigoje viešėjo ponai Kent, Motūzai, Prielaida, Tysliavienė, Al. Johnsonas iš White Plains, N. Y., Pundziai iš Kanados ir kt. Netikėtas Pr. Lapienės svečias pereitą savaitę buvo ir žinomas rašytojas Christopher Morley.

●

J. Liudvinaitis iš Linden, N. J. ir P. Butvidas iš Nutley, N. J., nuvykę su žmonomis į SLA vasarnamį, Atlantic City, N. J., siunčia Vienybei linkėjimus.

Mūsų Sambūrio uoliai narei
DALIAI DEVENYTEI
ir Dr. K. BOBELIUI
jų jungtuvių proga linkime sėkmės, kartu siekiant asmeniškos laimės artimo ir visuomenės labui.
"Sviesos" Samb.
New Yorko Skyrius

ALFRED HITCHCOCK'S NEWEST THRILLER!
JAMES STEWART
in
REAR WINDOW
Co-Starring Grace Kelly, Thelma Ritter, Wendell Corey
And featuring Raymond Burr —
Judith Evelyn — Ross Bagdasarian
RIVOLI Theatre – Broadway at 49th St., N.Y.

JONĖS ŽUKAUSKAITĖS
VASARNAMIS PRIE ATLANTO
Tik Palangos pajūryje jūs galėtumėte turėti tokias atostogas...
Kambariai užsakomi iš anksto. Su valgiu ir be valgio.
JONĖ ŽUKAUSKAITĖ
305 Park Place Ave. Bradley Beach, N. J.
PRospect 4-9652.

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje. *Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!*
E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MEN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y
GL 5-2246
(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).

Vienybiečių diena
PRANĖS LAPIENĖS VASARVIETĖJE,
STONY BROOK LODGE, LONG ISLAND
ŠEŠTADIENĮ, RUGPJŪČIO 14 D.
Šilti pietūs bus duodami 2 valandą popiet.
Bus žaidimai, konkursai laimėjimai.
Meninėje programoje dalyvaus solistai ir aktoriai.
ŠOKIAMS GROS JEZAVITO ORKESTRAS
Bilietas asmeniui, įskaitant pietus, $2.50.
Kviečiami dalyvauti Vienybės skaitytojai ir rėmėjai.
Rezervacijos priimamos telefonu: EVergreen 4-0862.
Bilietai gaunami Vienybėje ir pas platintojus.
Stony Brook Lodge pasiekiama Long Island geležinkelio traukiniais.
Automobiliais į Long Island važiuojama
Northern State Parkway ir Nr. 25 A keliais.